

Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd

**Actuariële en bedrijfstechnische nota
(ABTN)**

Goedgekeurd op 20 december 2017

Inhoud

1. INLEIDING	4
1.1 Algemeen.....	4
1.2 Statutaire omschrijving	4
1.3 Pensioenregelingen.....	4
1.4. Missie, visie en strategie.....	4
2. DE ORGANISATIE.....	6
2.1. Organisatieschema.....	6
2.2. Organen.....	6
2.3. Extern Toezicht.....	10
2.4. Uitbestede werkzaamheden	11
2.5. Stuurinformatie en verantwoording	11
2.6. Uitbestedingsbeleid.....	12
2.7.1. Compliance charter	13
2.7.2. Gedragscode.....	13
2.7.3. Incidentenregeling.....	13
2.7.4. Klokkenluiderregeling.....	13
2.8. Risicomanagement.....	14
2.9. Financieel crisisplan	14
2.10. Zelfevaluatie.....	14
2.11. Diversiteitsbeleid	14
2.12. Communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden	15
3. PENSIOENREGELING	17
3.1. Deelnemer	17
3.2. Beschrijving van de aard van de pensioenregeling die per 1 januari 2018 geldt.....	17
3.3. Pensioenverplichtingen en financieringsafspraken.....	17
3.3.1. Pensioenverplichtingen.....	17
3.3.2. Afspraken met de werkgever.....	18
4. HERVERZEKERINGBELEID	20
5. Voorzieningen en vermogen.....	21
5.1. Dekkingsgraden.....	21
5.2. Voorziening Pensioenverplichtingen	21
5.3. Beleggingen	23
5.4. Eigen vermogen	23

6. RISICOHouding EN HAALBAARHEIDSTOETS	26
6.1. Risicohouding	26
6.2. (Aanvangs)haalbaarheidstoets.....	27
7. BELEGGINGSBELEID	28
7.1 Doelstellingen en strategische invulling.....	28
7.2. Beleggingsproces.....	28
7.3. Beleggingsbeliefs	29
7.4. Strategische asset Mix.....	30
7.5. Matchingportefeuille	31
7.6. Rendementsportefeuille	32
7.5. Verantwoord beleggen.....	33
8. FINANCIËLE STURINGSMIDDELEN.....	34
8.1. Premiebeleid.....	34
8.2. Beleggingsbeleid	35
8.3. Toeslagenbeleid.....	35
8.4. Korten pensioenaanspraken en – rechten	36
Bijlage 1 Verklaring inzake de beleggingsbeginselen	38
Bijlage 2 Risicobeheersing	45
Bijlage 3 Financieel crisisplan.....	54
Bijlage 4 ERVARINGSTERFTEFACTOREN.....	62
Bijlage 5 partnerfrequentie.....	64
Bijlage 6: Flexibiliseringsfactoren	65

1. INLEIDING

1.1 Algemeen

Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd (hierna genoemd: het Pensioenfonds of DLPF) is een ondernemingspensioenfonds en voert de pensioenregeling uit voor Delta Lloyd Services B.V.(hierna genoemd: de Werkgever).

Het doel van deze ABTN is om integraal inzicht te geven in het functioneren van het Pensioenfonds, inclusief de risicobeheersing binnen het Pensioenfonds en om een beschrijving te geven van het beleid van het Pensioenfonds, waarbij de financiële opzet en de grondslagen waarop het rust gemotiveerd zijn omschreven.

De ABTN beschrijft de actuariële en bedrijfstechnische werkwijze van het Pensioenfonds.

1.2 Statutaire omschrijving

De statutaire omschrijving van het doel van het Pensioenfonds luidt als volgt: "Het Pensioenfonds heeft ten doel het verlenen van pensioenaanspraken alsmede het uitkeren van pensioen, aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, een en ander volgens de regels zoals nader in het pensioenreglement omschreven."

Deze doelstelling is verder uitgebreid met het zo veel mogelijk realiseren van een waardevast pensioen voor onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit betekent dat het pensioenfonds streeft naar een jaarlijkse toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van prijsinflatie.

1.3 Pensioenregelingen

Het Pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor Delta Lloyd Services B.V. hierna genoemd de werkgever).

De uit de pensioenregeling voortvloeiende financiële en overige verplichtingen worden in overeenstemming met de statuten in een afzonderlijke overeenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds geregeld. De methoden, actuariële grondslagen en veronderstellingen als omschreven in deze ABTN vormen het uitgangspunt van deze overeenkomst.

De afspraken met de werkgever zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst. Vanaf 1 januari 2017 voert het pensioenfonds een Collectieve Beschikbare Premiereregeling (CDC)-regeling uit met middelloonopbouw.

1.4. Missie, visie en strategie

Missie

Het Pensioenfonds is een betrouwbare en professionele pensioenuitvoerder die invulling geeft aan de pensioenovereenkomsten die de werkgever heeft afgesloten met de werknemersorganisaties.

Hierbij verleent het Pensioenfonds pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en hun nabestaanden, een en ander volgens

de regels zoals nader in het pensioenreglement is omschreven en die in overeenstemming is met de bestaande wet- en regelgeving.

Binnen de financieringsmogelijkheden streeft het Pensioenfonds naar een goede pensioenvoorziening door de koopkracht van de rechten van deelnemers en de pensioenen van de pensioengerechtigden, zowel nu als in de toekomst, zo goed mogelijk in stand te houden.

Visie en doelstellingen

Pensioen is en blijft een belangrijke arbeidsvoorwaarde. Economische –en maatschappelijke ontwikkelingen en overheidsmaatregelen hebben echter onzekerheid tot gevolg. Het is aan het Pensioenfonds om op deze ontwikkelingen en maatregelen waar mogelijk in te spelen en tenminste de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever te wijzen op deze ontwikkelingen en acties die naar aanleiding daarvan nodig kunnen zijn.

Het Pensioenfonds streeft naar een effectieve en efficiënte uitvoering, om de kosten van de uitvoering te beperken, met in achtneming van:

- een voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden beheerst risico
- de realisatie van de ambitie van het Pensioenfonds binnen de grenzen van de financiering die met de werkgever is afgesproken.

Het Pensioenfonds stelt een evenwichtige belangenafweging tussen de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgever centraal. Het Pensioenfonds besteedt veel aandacht aan communicatie met belanghebbenden. Het Pensioenfonds is transparant, toegankelijk en wil betrouwbaar en deskundig zijn. Ook wil het Pensioenfonds reële verwachtingen bij (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wekken. Daarbij wil het Pensioenfonds aan deelnemers inzicht en keuzemogelijkheden geven met betrekking tot het opgebouwde en nog op te bouwen pensioen. Om dit te bereiken maakt het Pensioenfonds onder meer gebruik van een website en pensioenplanner .

Het Pensioenfonds belegt het pensioenvermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier in beleggingsfondsen die beleggen in aandelen, vastrentende waarden en vastgoed waarbij aspecten van klimaat, gezondheid, veiligheid en ondernemingsstructuur (ESG) worden meegenomen.

Strategie

Het Pensioenfonds kiest voor een bestuurlijke inrichting die de missie en visie ondersteunt. Het Pensioenfonds richt zich financieel op het beheersen van risico's en het creëren van extra rendement waarmee het behoud van koopkracht van de opgebouwde en ingegane pensioenen nastreeft.

Het Pensioenfonds wil zijn missie en visie realiseren met een eigen beperkte organisatie waarbij:

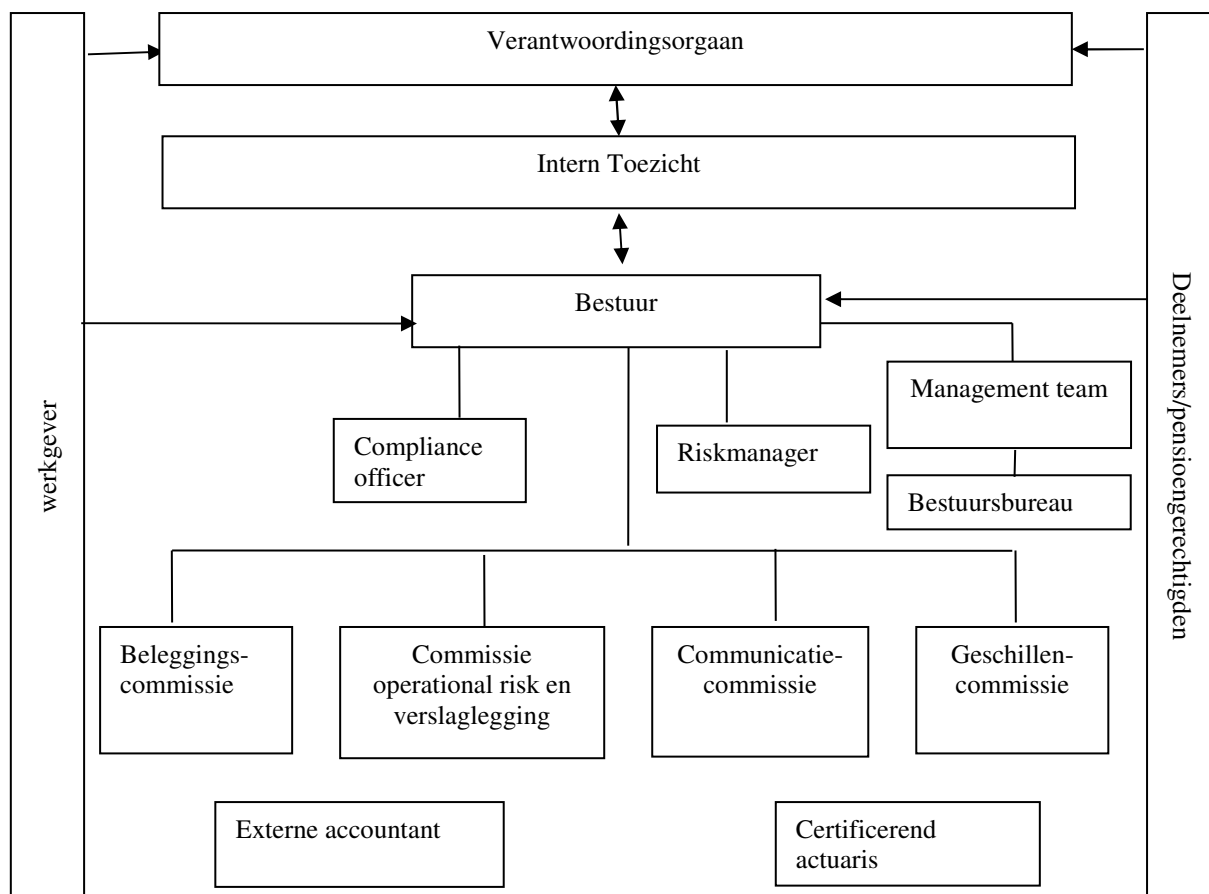
- administratie en vermogensbeheer wordt uitbesteed
- de communicatie voor een deel door de eigen organisatie verzorgd.

Daarnaast zorgt een prudent beleggingsbeleid, waarbij het renterisico grotendeels is afgedekt, voor een goede financiële positie.

2. DE ORGANISATIE

2.1. Organisatieschema

Het organisatieschema van het Pensioenfonds ziet er als volgt uit:

- 1) tot en met de periode 2017 wordt het intern toezicht gevormd door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie blijft in functie totdat de jaarrekening 2017 is goedgekeurd. In 2018 zal het pensioenfonds een Raad van Toezicht installeren.

2.2. Organen

Bestuur

Het bestuur van het Pensioenfonds is paritair samengesteld en bestaat uit 5 leden, te weten twee werkgeversleden, twee werknemersleden en één pensioengerechtigd lid. De zittende bestuursleden benoemen nieuwe bestuursleden.

De werkgeversleden worden voorgedragen door de directie van de werkgever. De ondernemingsraad (OR) draagt de deelnemersleden voor. De vereniging van pensioengerechtigden (vereniging), zoals gedefinieerd in de statuten, draagt het pensioengerechtigde lid voor. Nadat de OR en/of de vereniging de voordracht bekend hebben

gemaakt, kunnen deelnemers en/of pensioengerechtigden zich binnen twee weken via een door ten minste 30 deelnemers/gepensioneerden ondertekende schriftelijk aanmelden voor voordracht bij het Pensioenfonds.

De door de OR en de vereniging voorgedragen kandidaat bestuursleden kunnen worden benoemd als zij geschikt zijn en er geen andere kandidaten zich gemeld hebben. Als er andere geschikte kandidaten zich hebben gemeld vinden er verkiezingen plaats.

Bestuursleden worden voor een periode van 4 jaar gekozen en treden af volgens een door het bestuur opgesteld rooster. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd. Uit het bestuur worden door het bestuur de voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter en de secretaris benoemd.

De bestuursleden worden benoemd, indien ze voldoen aan de geschiktheidseisen zoals die zijn vastgelegd in het geschiktheidsplan. In dit geschiktheidsplan is ook het opleidingsplan opgenomen. Hiermee wordt gezorgd dat het bestuur geschikt blijft. Geschiktheid heeft betrekking op kennis (opleiding en ervaring), vaardigheden en professioneel gedrag. De geschiktheid van de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel zijn vastgelegd in de geschiktheidsmatrix.

Voor bestuurders zijn functieprofielen opgesteld, die specifiek zijn gemaakt voor het aandachtsgebied (commissie) die de betreffende bestuurder gaat vervullen.

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de statuten en in het bestuursreglement. Het bestuur heeft onder meer de volgende taken:

- vaststellen en/of wijzigingen van de statuten, bestuursreglement, pensioenreglement en de ABTN;
- vaststellen en/of wijzigingen van de uitvoeringsovereenkomst, na overeenstemming met de werkgever en de uitvoering daarvan;
- vaststellen van het premiebeleid;
- vaststellen van de benodigde premie;
- toetsen of de afgesproken CDC-premie voldoende is voor de jaarlijkse pensioenopbouw en dekking van de pensioenaanspraken op risicobasis en indien nodig op grond daarvan de pensioenopbouw en dekking van pensioenaanspraken op risicobasis te verlagen;
- zorgdragen voor een beheerste en integere bedrijfsvoering;
- vaststellen en uitvoeren van uitbestedingsbeleid;
- vaststellen en uitvoeren van het beleggingsbeleid;
- communiceren aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden conform de Wet Pensioencommunicatie;
- verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan en onder meer via het jaarverslag en staten ten behoeve van DNB;
- het vastleggen en uitvoeren van het risicobeleid, risico-inventarisatie en – beheersingsmaatregelen;
- uitvoeren van het balansmanagement.

Het bestuur komt zo veel als noodzakelijk in vergadering bij elkaar, maar minimaal tenminste één keer per kwartaal. Daarnaast komt het bestuur minimaal twee keer per jaar met (een delegatie van) het verantwoordingsorgaan en minimaal twee keer per jaar met de raad van toezicht (RvT), zodra de RvT in 2018 operationeel is, bij elkaar. Bij deze vergaderingen zijn de manager en de administrateur aanwezig en kunnen de adviseurs van het Pensioenfonds op verzoek van het bestuur aanwezig zijn.

Het bestuur kan zich onder meer laten adviseren door:

- ✓ visitatiecommissie (over de periode tot en met 2017) en RvT (in de loop van 2018)
- ✓ het verantwoordingsorgaan
- ✓ het management team
- ✓ de compliance officer
- ✓ een beleggingsadviseur

- ✓ een risk manager
- ✓ andere adviseurs

Het bestuur heeft een aantal bestuurscommissies ingesteld:

- ✓ beleggingscommissie
- ✓ communicatiecommissie
- ✓ commissie operational risk en verslaglegging
- ✓ geschillencommissie

Ten behoeve van besluitvorming dienen minimaal 80% van de bestuursleden deel te nemen aan de besluitvorming.

Intern Toezicht

Tot en met het kalenderjaar 2017 wordt het intern toezicht gevormd door een visitatiecommissie op basis van het reglement visitatiecommissie. De visitatiecommissie bestaat uit 3 onafhankelijke leden die niet bij het Pensioenfonds betrokken zijn. De leden van de visitatiecommissie worden door het bestuur benoemd na een bindend advies van het verantwoordingsorgaan en beschikken allen over de vereiste deskundigheid.

In de loop van 2018 zal pensioenfonds een RvT installeren. De RvT bestaat uit drie onafhankelijke en deskundige personen, die steeds worden benoemd voor een periode van vier jaar. De leden van de RvT worden benoemd en ontslagen door het bestuur, na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan.

De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Pensioenfonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, als ook in het jaarverslag.

De RvT staat het bestuur met raad ter zijde. De RvT richt zich, net als het bestuur, bij zijn taakvervulling naar de belangen van de bij het Pensioenfonds betrokken (gewezen)deelnemers, pensioengerechtigden, aanspraakgerechtigden en werkgever. Hij zorgt ervoor dat deze zich door hen op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Daarnaast heeft de RvT een goedkeuringsrecht voor de besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

- het jaarverslag en de jaarrekening;
- de profielschets voor bestuurders;
- het beloningsbeleid, met uitzondering van de beloning van de Raad van Toezicht;
- collectieve waardeoverdrachten;
- samenvoeging van pensioenfonds en omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm;
- liquidatie, fusie of splitsing.

De RvT heeft ook de mogelijkheid om bestuursleden te schorsen of te ontslaan bij disfunctioneren en een benoeming van een bestuurder te beletten indien deze niet voldoet aan de profielschets. De RvT meldt disfunctioneren van het Bestuur aan het Verantwoordingsorgaan en aan het Bestuur.

De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan, de werkgever en hiervan wordt verslag gedaan in het jaarverslag.

Verantwoordingsorgaan

Het Pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan beschikt over de wettelijk voorgeschreven bevoegdheden, waaronder de bevoegdheid jaarlijks een oordeel op hoofdlijnen te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag en andere informatie, over het gevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast kan het verantwoordingsorgaan aan het bestuur (ongevraagde) adviezen geven. De taken en verantwoordelijkheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in een reglement verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan heeft de volgende rechten:

- recht op overleg met het bestuur;
- recht op overleg met het intern toezicht;
- recht op overleg met de externe accountant en certificerend actuaaris;
- recht op informatie;
- recht op een schriftelijke en beargumenteerde reactie op het oordeel dat het Verantwoordingsorgaan heeft gegeven over het door het bestuur uitgevoerde beleid.

Het verantwoordingsorgaan heeft daarnaast het recht advies uit te brengen over een aantal specifieke onderwerpen:

- het beloningsbeleid;
- de vorm en inrichting RvT;
- de profielschets voor leden RvT;
- het vaststellen en wijzigen van de interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het Pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten;
- disfunctioneren van het bestuur (na melding RvT);
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds naar een andere rechtsvorm.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zeven leden. De directie van de werkgever draagt twee leden voor, de OR draagt drie leden voor en de vereniging zoals gedefinieerd in de statuten draagt twee leden voor. Het Bestuur benoemt de leden van het Verantwoordingsorgaan. De mogelijkheid van herbenoeming en de zittingsperiode zijn gelijk aan die van de leden van het Bestuur.

Compliance officer

De compliance officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures. De voornaamste taak van de compliance officer is het houden van onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode.

De compliance officer toetst de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het pensioenfonds. Daarnaast adviseert de compliance officer het bestuur indien er mogelijk sprake is van een persoonlijk tegenstrijdig belang.

Hij rapporteert ten minste jaarlijks over zijn werkzaamheden en doet aanbevelingen op basis van de resultaten van zijn werkzaamheden.

De compliance officer is tevens privacy officer.

Management team en bestuursbureau

De operationele uitvoering van het beleid van het Pensioenfonds is belegd bij het management team (MT). De taken en verantwoordelijkheden van het MT zijn vastgelegd in het besturingsreglement. Het MT handelt onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Het bestuur heeft taken gedelegeerd aan de manager en de administrateur van het Pensioenfonds, die beiden onderdeel uitmaken van het MT. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de manager en de administrateur zijn vastgelegd in een Instructie aan de manager en in een Instructie aan de administrateur.

De manager is onder meer verantwoordelijk voor de communicatie met de werkgever, uitbestedingspartijen, controlerend accountant, certificerend actuaaris, het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht. Daarnaast is de manager verantwoordelijk voor de managementrapportages en het uitvoeren van het door het bestuur vastgestelde beleid. De manager is voorzitter van het MT. Het MT geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur en informeert het bestuur over ontwikkelingen op diverse gebieden.

De manager geeft tevens leiding aan het bestuursbureau. Het bestuursbureau is onder meer belast met de helpdesk functie, uitvoeren van het communicatiebeleid, controle op de uitvoering van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer en andere check en balances van de processen en de organisatie.

De medewerkers van het MT en het bestuursbureau zijn in dienst van Delta Lloyd Services B.V. (DLS) Via detacheringsovereenkomsten tussen DLS, het pensioenfonds en de betrokken medewerkers, is de beschikbaarheid van de medewerkers en de onafhankelijkheid ten opzichte van de werkgever gewaarborgd.

2.3. Extern Toezicht

Het bestuur heeft EY als extern accountant benoemd. Deze is belast met de wettelijke controle van de jaarrekening van het Pensioenfonds. De externe accountant beoordeelt de opzet en de werking van de door het Pensioenfonds getroffen beheersmaatregelen voor zover deze relevant zijn voor de controle van de jaarrekening. De externe accountant legt verantwoording af aan het Bestuur door middel van een accountantsrapport en geeft een verklaring af bij de jaarrekening.

De accountant wordt jaarlijks uitgenodigd om zijn bevindingen toe te lichten in een vergadering van het Bestuur van het Pensioenfonds. De bevindingen van de accountantscontrole worden ook besproken met het Verantwoordingsorgaan waarbij de externe accountant een toelichting verstrekt.

Het Bestuur heeft daarnaast EY benoemd als certificerend actuaaris. Deze is verantwoordelijk voor de jaarlijkse beoordeling van de pensioenvoorzieningen van het Pensioenfonds, de gehanteerde actuariële grondslagen, de kostendeckende premie, de toepassing van de prudent person bepalingen en overige wettelijke voorgeschreven onderdelen van de Pensioenwet en het toetsingskader. Op basis van deze beoordeling geeft de certificerend actuaaris jaarlijks een actuariële verklaring af, inclusief een actuariële rapportage. De certificerend actuaaris wordt eveneens jaarlijks uitgenodigd om zijn bevindingen toe te lichten in een vergadering van het bestuur van het Pensioenfonds. De bevindingen van de certificerend actuaaris worden ook besproken met het Verantwoordingsorgaan waarbij de waarmede actuaaris een toelichting verstrekt. Als waarborg voor de onafhankelijkheid verricht de certificerend actuaaris geen advieswerkzaamheden ten behoeve van het Pensioenfonds.

2.4. Uitbestede werkzaamheden

De (pensioen)administratie en het vermogensbeheer heeft het Pensioenfonds uitbesteed.

De (pensioen)administratie wordt uitgevoerd door Delta Lloyd Pensioenfonds Services, een onderdeel van Delta Lloyd Levensverzekeringen N.V.

De belangrijkste uitbestede activiteiten zijn:

- pensioenadministratie en wettelijke deelnemerscommunicaties;
- financiële administratie en externe rapportages

Het vermogensbeheer wordt vanaf 1 januari 2018 uitgevoerd door NN Investment Partners B.V.

Kas Bank N.V. is de bewaarnemer van de beleggingen en administrateur voor het vermogensbeheer.

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de bij de (pensioen)administratie en het beleggingsproces betrokken partijen zijn helder gescheiden en vastgelegd in afzonderlijke overeenkomsten, SLA's en het (beleggings)mandaten.

Het Pensioenfonds verlangt van deze uitbestedingspartijen en eventuele andere derden waaraan activiteiten zijn uitbesteedt een ISAE 3402 type 2 rapportage met een oordeel van een accountant.

Bij de controle op de uitvoering door de uitvoerder vertrouwt het Pensioenfonds in principe op het beheersingssysteem van de uitbestedingspartij. Wel neemt het Pensioenfonds zelf controlemaatregelen ter beoordeling en controle op de uitvoering van de uitbestedingspartijen.

2.5. Stuurinformatie en verantwoording

Voor de uitoefening van zijn taak beschikt het bestuur ten minste over de volgende (management) informatie:

- maandelijks rapportages inzake de beleggingen;
- maandelijks vaststelling van de dekkingsgraad die aan DNB wordt gerapporteerd;
- risk monitor (financieel) die op kwartaalbasis wordt opgesteld;
- kwartaalrapportage inzake de uitvoering van de pensioenadministratie door middel van een SLA-rapportage;
- kwartaalrapportage door de manager van het Pensioenfonds over de ontwikkelingen met betrekking tot met onder andere de kerncijfers, uitvoering en besluitvorming;
- kwartaalrapportages aan DNB;
- relevante ontwikkelingen op pensioengebied en mogelijke consequenties voor het Pensioenfonds worden door het MT gevolgd en verspreid binnen het bestuur;
- een jaarlijkse klachtenrapportage (in de kwartaalrapportage van de manager worden de klachten op kwartaalbasis aan het bestuur gerapporteerd);
- jaarlijkse ISAE 3402, type 2 rapportages van de vermogensbeheerder en degene aan wie het pensioenfonds de (pensioen)administratie heeft uitbesteed.
- accountantsverslag van de controlerend accountant;
- actuariële verslag van de certificerend actuaaris.

Het bestuur verantwoordt zich onder meer door het opstellen van een een jaarrekening, jaarverslag en staten ten behoeve van DNB. Deze worden vóór 1 juli vastgesteld. De jaarrekening, het jaarverslag en de staten worden opgesteld in overeenstemming met BW2 titel 9, richtlijnen voor de jaarverslaglegging, de Pensioenwet en de Code pensioenfonds.

2.6. Uitbestedingsbeleid

Het Pensioenfonds heeft delen van de bedrijfsprocessen uitbesteed aan externe partijen. Aan uitbesteding is voor het Pensioenfonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de selectie van uitbestedingspartners en de beheersing van de risico's die samenhangen met uitbesteding. Uitgangspunt bij uitbesteding is dat het bestuur te allen tijde verantwoordelijk blijft voor de beheersing van het door het Pensioenfonds uit te voeren beleid, ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed.

Voordat door het bestuur tot uitbesteding van werkzaamheden wordt besloten, voert het MT een risicoanalyse uit om te beoordelen of en onder welke omstandigheden de beleidsmatige doelstellingen en randvoorwaarden voor uitbesteding kunnen worden gerealiseerd. Indien tot uitbesteding wordt besloten wordt het uitbestedingsproces, zoals dat is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid, doorlopen. Aan de hand van de uitkomsten van het selectieproces, bepaalt het bestuur welke partij de werkzaamheden voor het Pensioenfonds gaat uitvoeren en volgen de contractonderhandelingen.

In het uitbestedingsbeleid is onder meer het volgende opgenomen:

- Doel van het uitbestedingsbeleid
- Scope van uitbestede werkzaamheden
- Uitgangspunten uitbestedingsbeleid
- Belangenverstrengeling
- Uitbestedingsproces
- Eisen die worden gesteld aan leveranciers
- Uitbestedingsovereenkomst
- Periodieke beoordeling en monitoring

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit en continuïteit van de uitbestede werkzaamheden blijvend zijn gewaarborgd, toetst het bestuursbureau in opdracht van het bestuur of de wijze waarop de uitbestede werkzaamheden worden uitgevoerd conform de gemaakte afspraken en kwaliteit is. Het bestuursbureau heeft hiertoe regulier overleg met de uitbestedingspartijen en ontvangt (verantwoordings)rapportages over de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden. Daarnaast kunnen ook controles bij de uitbestedingspartijen zelf plaatsvinden en worden eisen gesteld aan onafhankelijke certificering door de uitbestedingspartners van hun processen.

2.7. Integriteitsbeleid

Het Pensioenfonds kent een integriteitsbeleid. Het doel van het integriteitsbeleid is te zorgen dat de aan het Pensioenfonds verbonden personen integer handelen, in overeenstemming met de maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen en de toepasselijke wet- en regelgeving.

In het integriteitsbeleid zijn een aantal integriteitsrisico's onderkend en zijn maatregelen geformuleerd. De beheersmaatregelen en de integriteitswaarborgen zijn naast het integriteitsbeleid vastgelegd in onder meer de volgende fondsdocumenten:

- Compliance charter
- Gedragscode
- Incidentenregeling
- Uitbestedingsbeleid (zie onder 2.6)
- Klokkenluidersregeling

Voor de toetsing of het Pensioenfonds zich houdt aan het integriteitsbeleid heeft het Pensioenfonds een onafhankelijke compliance officer aangesteld.

Periodiek vindt een integriteitsrisicoanalyse (SIRA) plaats om te beoordelen of de getroffen maatregelen nog afdoende zijn om de risico's te beheersen. In het compliance verslag rapporteert de compliance officer over de naleving van het integriteitsbeleid.

2.7.1. Compliance charter

In het compliance charter is vastgelegd hoe het Pensioenfonds omgaat met compliance en welke positie de compliance officer daarin vervult.

2.7.2. Gedragscode

Voor bestuursleden, verantwoordingsorgaan, RvT en andere verbonden personen (zoals de medewerkers van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden verrichten voor het Pensioenfonds) geldt de gedragscode van het Pensioenfonds. Deze gedragscode geeft voorschriften ter voorkoming van misbruik van voorwetenschap en van belangenverstrengeling. Daarnaast zijn in de gedragscode bepalingen opgenomen die toezien op de naleving van bedrijfsethische normen. De gedragscode beschrijft onder meer:

- Welke normen gelden voor verbonden personen.
- Toezicht op persoonlijke transacties (insidersregeling).
- Hoe verbonden personen om dienen te gaan met vertrouwelijke informatie.
- Hoe te handelen om belangenconflicten te voorkomen.
- De rol van de compliance officer.
- Sancties.

2.7.3. Incidentenregeling

Doel van de incidentenregeling is waarborgen van de beheerste en integere bedrijfsvoering en de goede naam van het Pensioenfonds, alsmede het beperken van mogelijke gevolgschade.

Deze regeling geeft aan welke stappen gevolgd moeten worden als het vermoeden bestaat dat er sprake is van een incident binnen het Pensioenfonds.

Een incident is gedefinieerd als

'een gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt of kan vormen voor de beheerste en integere bedrijfsuitoefening van het Pensioenfonds, en/of een gebeurtenis waarbij directe of indirecte financiële schade ontstaat door ontoereikende of falende interne processen, verbonden personen of systemen of door externe gebeurtenissen, en/of fraude, misleiding, bedrog, verduistering of diefstal door één of meer personen in hun hoedanigheid van verbonden persoon. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen operationele incidenten en overige incidenten'

De incidentenregeling beschrijft onder meer:

- Hoe een incident gemeld kan worden en welke informatie het Pensioenfonds hierover eventueel aan de toezichthouder verstrekt.
- Hoe incidenten worden geregistreerd en onderzocht.
- Hoe er wordt omgegaan met zware incidenten en persoonsgerichte onderzoeken.
- Hoe anonimiteit en geheimhouding wordt gewaarborgd en op welke wijze men bezwaar kan maken tegen uitspraken die volgen uit een onderzoek.

2.7.4. Klokkenluiderregeling

Het Pensioenfonds heeft een klokkenluiderregeling met als doelstelling om enerzijds inzicht te krijgen in mogelijke misstanden en anderzijds om duidelijkheid te verschaffen over de (rechts)bescherming van de verbonden persoon die een misstand meldt en hoe misstanden gemeld en behandeld worden.

2.8. Risicomanagement

In het kader van risicomanagement voert het Pensioenfonds een integrale risicoanalyse uit. Het Bestuur heeft hiertoe allereerst risicocategorieën geïdentificeerd. Voor alle risicocategorieën is geanalyseerd welke specifieke risico's het Pensioenfonds loopt. Het Bestuur voorziet deze risico's van een score. De risico's worden vervolgens gerelateerd aan de risicobereidheid van het Pensioenfonds. Aan de hand van de risicoanalyse worden waar nodig beheersmaatregelen getroffen.

De risico's die het Pensioenfonds loopt worden voortdurend gemonitord en in de bestuursvergaderingen besproken. Een keer per jaar wordt een integrale risicoanalyse uitgevoerd en door het bestuur besproken.

Het beleid voor risicobeheersing is in bijlage 2 bij de ABTN toegevoegd.

2.9. Financieel crisisplan

Het pensioenfonds beschikt over een financieel crisisplan. Hierin wordt beschreven wat het bestuur op korte termijn kan doen als de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad ligt of zeer snel daalt naar dat niveau, waardoor de doelstellingen van het pensioenfonds in gevaar kunnen komen.

Het financieel crisisplan van het Pensioenfonds treedt in werking indien uit de vastgestelde beleidsdekkingsgraad per het eind van een kalenderkwartaal blijkt dat

- het vereist eigen vermogen (VEV) van het Pensioenfonds onvoldoende is; dan moet het Pensioenfonds binnen 3 maanden een herstelplan bij DNB indienen.
- het MVEV gedurende vijf opeenvolgende jaren onvoldoende is; dan moet het Pensioenfonds de pensioenrechten korten.

Het crisisplan is als bijlage 3 bij de ABTN bijgevoegd.

2.10. Zelfevaluatie

Een keer per jaar evalueren de bestuursleden het eigen functioneren. Hierbij wordt tevens het functioneren van het bestuur als geheel beoordeeld. Eén keer per 2 jaar wordt de zelfevaluatie begeleid door een externe adviseur.

2.11. Diversiteitsbeleid

Het Pensioenfonds streeft naar diversiteit in de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, en waar mogelijk ook in de samenstelling van de commissies die haar met raad en daad terzijde staan. Diversiteit zal de vaardigheden en competenties van het bestuur ten goed komen. Ook zal diversiteit het draagvlak onder de achterban versterken.

Onder diversiteit verstaat het pensioenfonds het volgende:

- de samenstelling van bestuur en verantwoordingsorgaan is complementair en vormt een redelijke afspiegeling van de belanghebbenden (deelnemers/pensioengerechtigden);
- in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan hebben ten minste één man en één vrouw zitting;
- in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan hebben ten minste één lid boven de veertig en één onder de veertig zitting.

2.12. Communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden

Het Pensioenfonds besteedt veel aandacht aan communicatie met deelnemers en pensioengerechtigden. Om deze communicatie te stroomlijnen maakt het bestuur ieder jaar een communicatieplan met daarin communicatieactiviteiten.

Het Pensioenfonds volgt de wetgeving hieromtrent nauwgezet, maar gaat in de communicatie verder dan het wettelijk minimum.

Het pensioenfonds heeft de volgende visie over communicatie:

- Het Pensioenfonds vindt het belangrijk om toegankelijk te zijn voor de (ex)deelnemers en pensioengerechtigden en vindt de persoonlijke situatie van de deelnemer belangrijk. Dit wordt bewerkstelligd door:
 - informatie is altijd bereikbaar via de website van het Pensioenfonds;
 - informatie wordt passend aangeboden (per post, e-mail, internet, mondeling, per event en per doelgroep);
 - vragen stellen kan via de administratie van het pensioenfonds (per post, e-mail, website en mondeling (zowel telefonisch als face-to-face));
 - specifieke doelgroepen worden benaderd om na te denken over hun pensioen en de acties die zij kunnen ondernemen.
 - Het Pensioenfonds organiseert bijeenkomsten over de pensioenregeling die toegankelijk zijn voor alle medewerkers.
 - Het Pensioenfonds verstuurt regelmatig alerts en doet interventies bij bijzondere evenementen
- Het Pensioenfonds wil betrouwbaar en realistisch zijn en doet dat op de volgende manier:
 - Het Pensioenfonds communiceert open, duidelijk en helder;
 - Het Pensioenfonds wijst (ex) deelnemers en pensioengerechtigden op de risico's van hun pensioenregeling;
 - Het Pensioenfonds gaat zorgvuldig met de pensioengelden om;
 - Het Pensioenfonds stimuleert deelnemers na te denken over de hoogte van hun pensioen en om op tijd gerichte actie te ondernemen mocht het verwachte pensioen onvoldoende blijken te zijn.
- Het Pensioenfonds voldoet aan de wettelijke eisen aan de pensioencommunicatie.

Om deze visie uit te dragen zijn de volgende communicatiedoelstellingen gedefinieerd:

- Deelnemers begrijpen hoe hun pensioenregeling in elkaar zit, welke gebeurtenissen gevolgen hebben voor hun pensioen en weten welke acties (handelingsperspectief) ze moeten of kunnen ondernemen als deze gebeurtenissen zich voordoen.
- Deelnemers weten hoeveel pensioen ze volgens de huidige pensioenregeling kunnen verwachten en hoe dat staat ten opzichte van hun bruto salaris. Ze weten ook wat de

gevolgen van de verschillende flexibele mogelijkheden van de pensioenregeling zijn voor hun pensioen en kunnen zelf berekeningen hiervoor maken.

- Deelnemers weten dat hun pensioenregeling per 1 januari 2017 is veranderd en welk gevolgen dit op hoofdlijnen heeft voor hun pensioen.
- Pensioengerechtigden en deelnemers weten hoe het er met het Pensioenfonds voor staat en welke risico's er aan hun pensioenregeling zitten.

De communicatie is gestoeld op het principe 'overzicht, inzicht en actie'. Het Pensioenfonds wil voorkomen dat deelnemers en pensioengerechtigden een overdaad aan informatie krijgen en heeft daarom de informatie toegespitst op de informatiebehoefte van de verschillende doelgroepen via passende communicatiemiddelen. Om dit te realiseren is de website en de pensioenplanner ingericht.

Naast de website en de pensioenplanner heeft het Pensioenfonds onder meer de volgende communicatiemiddelen:

- Uniform Pensioenoverzicht (UPO)
- Nieuwsbrieven en email-alerts
- Informatiebijeenkomsten
- Pensioensprekuren
- Serviceberekeningen
- Jaarbericht
- Intranet van de werkgever
- Diverse brieven (Pensioen1-2-3, jaaropgave pensioengerechtigden, pensioeningang)

3. PENSIOENREGELING

3.1. Deelnemer

Het deelnemerschap wordt verleend aan de werknemers van Delta Lloyd Services B.V., die ten minste 18 jaar oud zijn.

3.2. Beschrijving van de aard van de pensioenregeling die per 1 januari 2018 geldt

Het pensioenfonds voert één pensioenregeling uit.

De kenmerken van de laatste pensioenovereenkomst zijn:

- pensioensysteem CDC-premieregeling met een middelloonopbouw
- Toeslagverlening Voorwaardelijk op basis van prijsindexatie en afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds
- Richtpensioenleeftijd 67
- Pensioengevend inkomen 13 maal het maandsalaris + vakantiegeld en voor buitendienst medewerkers de variabele beloning die in het voorafgaande jaar is uitbetaald. Het pensioengevend inkomen is gemaximeerd tot € 103.317 (2017) met een jaarlijkse indexatie die de wetgeving bepaalt.
- Opbouwpercentage gestreefd wordt naar 1,875% per jaar
- Franchise de wettelijk minimaal toegestane franchise voor een pensioenregeling met middelloonopbouw en de hiervoor vermelde pensioenrichtleeftijd
- Partnerpensioen 70% van het te bereiken ouderdomspensioen over diensttijd na 31 december 2016 op risicobasis
- Wezenpensioen 14% van het te bereiken ouderdomspensioen over diensttijd na 31 december 2016 op risicobasis
- Anwhiaatpensioen vrijwillige deelname; het verzekerd bedrag volgt de wettelijke nabestaandenuitkering ANW met vakantiegeld per 1 januari het komend jaar
- Diensttijd dienstjaren vanaf 1 januari 2017

3.3. Pensioenverplichtingen en financieringsafspraken

De volgende weergave van de pensioenverplichtingen en de financieringsafspraken beperkt zich tot datgene wat relevant is voor de beoordeling van de risico's waaraan het Pensioenfonds is blootgesteld.

3.3.1. Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen van het Pensioenfonds vloeien voort uit het pensioenreglement.

Het gaat om rechten van (tijdelijk) ouderdomspensioen, met diverse pensioenleeftijden. Het pensioenreglement kende tot 1 januari 2017 een levenslange dekking van nabestaandenpensioen en wezenpensioen. Vanaf 1 januari 2017 is het nabestaandenpensioen en wezenpensioen op risicobasis afgesproken en is het - arbeidsongeschiktheidspensioen niet meer ondergebracht bij het Pensioenfonds.

Ook kent het pensioenreglement een Anwhiaatpensioen op risicobasis, waarvan de deelnemer bij aanvang of op een later moment afstand kan doen. Nadat een deelnemer

afstand heeft gedaan, komt hij (ook op een later moment) niet meer in aanmerking voor verzekering van het Anw-hiaatpensioen.

De regeling kent flexibele elementen, zoals uitruil van partnerpensioenen in ouderdompensioenen en vice versa, uitstel en vervroeging van de pensioendatum, deeltijd-pensionering en in hoogte wisselende uitkering van ouderdompensioenen. Het Pensioenfonds stelt de factoren eens in de drie jaar vast. Jaarlijks worden de factoren getoetst aan de nieuwe inzichten. Indien de nieuwe inzichten dat noodzakelijk is, past het Pensioenfonds de factoren eerder aan. Bij de vaststelling van de factoren wordt rekening gehouden met de bestandssamenstelling, ruilkansen, sterftegrondslagen, markttrenten en de mogelijkheid van anti-selectief gedrag. De factoren zijn met ingang van 1 januari 2018 voor het laatst aangepast.

3.3.2. Afspraken met de werkgever

De financieringsafspraken met de werkgever zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst en loopt tot 1 januari 2020.

In de uitvoeringsovereenkomst is het volgende afgesproken:

Jaarlijkse premie

- De werkgever is jaarlijks een collectief beschikbare premie verschuldigd ter grootte van 30% van de som van de (deeltijd) pensioengrondslagen van de deelnemers. Deze collectief beschikbare premie is bestemd voor de jaarlijkse aangroei van de aanspraken op ouderdompensioenen en de dekking van partner- en wezenpensioenen, inclusief de dekking van vrijstelling van premiebetaling voor deze pensioenen.
- Hier bovenop is de werkgever het Pensioenfonds verschuldigd:
 - o de risicopremie voor de dekking van Anw-hiaatpensioenen. Deze risicopremie omvat de eigen bijdrage van de deelnemers, die de werkgever op hun salaris inhoudt;
 - o de risicopremie voor de dekking van het niet ingegane deel van de arbeidsongeschiktheidspensioenen voor degenen die na 2014 arbeidsongeschikt zijn geworden, in dienst zijn van de werkgever en aan wie het pensioenfonds op 1 januari 2017 uitkeringen van arbeidsongeschiktheidspensioenen doet;
 - o alle kosten die het Pensioenfonds moet maken. Het bedrag van de kosten wordt verminderd met de in het betreffende boekjaar vrijvallende deel van de administratievoorziening.

Eenmalige stortingen

- In verband met de overgang naar de collectief beschikbare premieregeling, heeft de werkgever per 1 januari 2017 een eenmalig bedrag van € 10.000.000,00 in het Pensioenfonds gestort. Het Pensioenfonds heeft dat bedrag per die datum toegevoegd aan het premie-egaliseringsdepot. Indien per 1 januari 2020 er middelen resterend in het premiedepot, dan vervalt dit aan het Pensioenfonds.
- In verband met de overgang naar eigen beheer, heeft de werkgever per 1 januari 2017 een eenmalige storting van € 15.000.000,00 overgemaakt aan het Pensioenfonds, als compensatie voor het verschuiven van risico's naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

In- en uittreding van groepen deelnemers

Het uitgangspunt bij in- en uittreding van groepen deelnemers is dat de toeslagverwachting voor de (achterblijvende) deelnemers en pensioengerechtigden niet nadelig wordt beïnvloed.

3.3.3. *Beleid niet vindbare pensioengerechtigden*

Indien een deelnemer ten tijde van het bereiken van de eerste pensioendatum niet kan worden gevonden door het Pensioenfonds, worden alle aanspraken omgerekend naar aanspraken op levenslang pensioen op de 67 jarige leeftijd.

Indien een deelnemer zich na zijn 67 jarige leeftijd alsnog bij het pensioenfonds meldt, worden alle termijnen inclusief eventuele toeslagen na 67 jarige leeftijd aan de deelnemer uitgekeerd.

Indien na het overlijden van een niet vindbare gepensioneerde de nabestaanden zich melden bij het Pensioenfonds, dan worden de niet uitgekeerde pensioentermijnen na 67 jarige leeftijd alsnog uitbetaald onder de voorwaarde dat:

1. Er sprake is van een partner en/of kinderen van de niet vindbare gepensioneerde
2. De nabestaanden zich melden binnen vijf jaar na overlijden van de niet vindbare gepensioneerde.

4. HERVERZEKERINGBELEID

Het Pensioenfonds had tot 1 januari 2017 de pensioenen door middel van een garantiecontract in zijn geheel herverzekerd bij Delta Lloyd Levensverzekering N.V. Het Pensioenfonds heeft besloten om geen gebruik te maken van de optie om de verzekerde pensioenen achter te laten bij de herverzekeraar, maar heeft de verzekeringen afgekocht en heeft de waarde aan zich laten overdragen.

Het Pensioenfonds beoordeelt jaarlijks of zij behoefte heeft aan herverzekering van het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Het langlevens risico wordt niet herverzekerd. Op dit moment heeft het Pensioenfonds deze risico's niet herverzekerd.

5. VOORZIENINGEN EN VERMOGEN

5.1. Dekkingsgraden

De ontwikkeling van de financiële positie van het Pensioenfonds wordt weergegeven in de dekkingsgraad. Deze maatstaf geeft de mate weer waarin de verplichtingen zijn gedekt door de aanwezige middelen. Het Pensioenfonds berekent voor verschillende doeleinden verschillende dekkingsgraden.

Beleidsdekkingsgraad

Op grond van het Besluit financieel toetsingskader dienen pensioenfondsen een beleidsdekkingsgraad te berekenen. Deze beleidsdekkingsgraad wordt gebruikt voor financiële rapportages aan DNB en toetsing van het financiële beleid (toeslagverlening, kortingen en herstelplannen). De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele DNB-dekkingsgraden per einde van elk van de twaalf kalendermaanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het Pensioenfonds stelt de beleidsdekkingsgraad maandelijks vast.

Actuele DNB-dekkingsgraad

Dit is de dekkingsgraad die wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur van DNB.

Markttrentedekkinggraad

De markttrentedekkinggraad wordt berekend door zowel de verplichtingen als de beleggingen te waarderen op basis van de actuele rente. Voor de waardering van de verplichtingen wordt hiervoor de SWAP-rentecurve gebruikt. Met de markttrentedekkinggraad wordt de financiële positie van het pensioenfonds het beste weer gegeven.

DNB Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is gebaseerd op de regels die door DNB zijn gepubliceerd en wordt een keer per jaar aan DNB gerapporteerd.

Reële dekkingsgraad voor beleidsdoeleinden

De reële dekkingsgraad wordt berekend door de pensioenverplichtingen jaarlijks te verhogen met de verwachte inflatie, gebaseerd op inflatie swaps.

5.2. Voorziening Pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gewaardeerd op actuele waarde. De VPV wordt post voor post vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en onderstellingen zoals hierna omschreven. De VPV wordt gebaseerd op de tot en met de balansdatum verkregen aanspraken met inbegrip van eventuele toeslagen zoals die zijn toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum.

De VPV is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

De disconteringsfactoren

De verdiscontering van de uitkeringenstroom vindt plaats op basis van de rentecurve die de De Nederlandsche Bank N.V. hanteert (rentetermijnstructuur), per de afrekendatum.

Sterfte

Voor de vaststelling van de uitgaande kasstromen van het ouderdomspensioen en het nabestaandenpensioen hanteert het Pensioenfonds de meest recente prognosetafel die door

het Actuarieel Genootschap is gepubliceerde, indien het Bestuur tot hantering daarvan besloten heeft.

Op de prognosetafel is voor zowel mannen als vrouwen een leeftijdsafhankelijke correctiefactor toegepast, door middel van fonds specifieke ervaringssterfte, welke is vastgesteld op basis van het ervaringssterftemodel van Willis Towers Watson. In bijlage 4 van deze ABTN is een tabel met de betreffende correctiefactoren opgenomen. De ervaringssterftefactoren worden minimaal om de drie jaar getoetst.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen wordt afgeleid van het bereikbare partnerpensioen op basis van dienstjaren vanaf 1 januari 2017 of de latere datum van aanvang deelnemerschap. Een ingegaan wezenpensioen wordt gereserveerd op het leven van de wees, waarbij bij een leeftijd tot 18 jaar de resterende duur tot 18 jaar in aanmerking wordt genomen en bij een leeftijd boven 18 jaar de resterende duur tot 27.

De voorziening voor de tot of 1 januari 2017 opgebouwde aanspraken op wezenpensioen wordt vastgesteld als 2% van de voorziening van de aanspraken op partnerpensioen van deelnemers en gewezen deelnemers.

Nabestaandenpensioen

De aanspraken op nabestaandenpensioen worden afgeleid van het bereikbare ouderdompensioen op basis van dienstjaren vanaf 1 januari 2017 of de latere datum van aanvang deelnemerschap en zijn gebaseerd op het onbepaalde partner systeem, waarbij wordt verondersteld dat de vrouw 3 jaar jonger is dan de man.

De tot of voor 1 januari 2017 opgebouwde aanspraken op nabestaandenpensioen zijn gebaseerd op het onbepaalde partner systeem, waarbij wordt verondersteld dat de vrouw 3 jaar jonger is dan de man. Na pensioeningang wordt uitgegaan van de reële situatie waarbij het leeftijdsverschil wordt bepaald uitgaande van de werkelijke geboortedata en daarna normaal afgerond in jaren. Voor de waardering worden de partnerfrequenties (zie bijlage 5) gebruikt.

Een ingegaan (bijzonder) nabestaandepensioen wordt gereserveerd op het leven van de nabestaande (ex-)partner,

Anwhiaatpensioen

Voor het Anwhiaatpensioen dat voor 1 januari 2014 is ingegaan wordt gereserveerd tot de datum waarop de partner van de deelnemer 65 wordt. Voor een Anwhiaatpensioen dat op of na 1 januari 2014 is ingegaan, wordt gereserveerd tot de datum waarop de partner de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt, doch uiterlijk de datum waarop de partner 67 jaar wordt.

Arbeidsongeschiktheidspensioen

Een ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen wordt gereserveerd tot de pensioendatum van de arbeidsongeschikte zonder rekening te houden met een eventuele revalidatie.

Vrijstelling van premiebetaling

Bij de berekening van de VPV voor de overige pensioenaanspraken wordt er rekening mee gehouden dat geen bijdragen meer ontvangen worden.

Wachttijdreserve

Onder de naam 'wachttijdreserve' houdt het Pensioenfonds als onderdeel van de VPV een voorziening aan voor de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot de twee jaren volgend op het jaar waarover de premie wordt ontvangen. De wachttijdreserve is gedefinieerd als het saldo van de wachttijdreserve per overdrachtsdatum (1 januari 2017) vermeerderd met een percentage (2017: 2,5%) van de

kostendeekkende premies over het jaar 2017. De wachttijdreserve valt vrij in het tweede kalenderjaar na het jaar waarin deze reserve is gevormd.

Administratievoorziening

Voor toekomstige uitvoeringskosten, waaronder de uitbetaling van pensioenen, is een administratievoorziening begrepen in de VPV. De administratievoorziening is vastgesteld op 2% van de VPV. Periodiek wordt beoordeeld of deze voorziening toereikend is.

Deze voorziening wordt getoetst op basis van het kostenniveau en verwachte inflatie ten tijde van de toetsing.

De hoogte van de benodigde administratievoorziening wordt bepaald op basis van de kasstroom van de geschatte jaarlijkse kosten, contant gemaakt met de rentetermijnstructuur en rekening houdend met het geschatte verloop van het deelnemersbestand.

Voorziening niet vindbare pensioengerechtigden

De voorziening van een niet vindbare gepensioneerde deelnemer wordt gebaseerd op de voorziening die hoort bij een deelnemer met leeftijd 67 jaar. De eerste zes jaar wordt hiervan 100% in aanmerking genomen. De jaren daarop daalt dat percentage met 10%-punt per jaar. Na 15 jaar (leeftijd deelnemer is dan 82 jaar) bedraagt de aan te houden voorziening € 0.

5.3. Beleggingen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. De waardering van ter beurze genoteerde effecten en participaties in beleggingsinstellingen die in effecten beleggen vindt plaats tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-genoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de door de beheerder van deze beleggingsinstelling gerapporteerde intrinsieke waarde (zijnde de marktwaarde van de participaties op basis van de onderliggende intrinsieke waarden) dan wel een taxatie.

5.4. Eigen vermogen

De Pensioenwet stelt eisen ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen van pensioenfondsen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en het vereist eigen vermogen (VEV).

Vaststellen MVEV

Het Pensioenfonds stelt vooraf het MVEV vast dat nodig wordt geacht om de solvabiliteit van het Pensioenfonds op langere termijn te waarborgen. Het MVEV wordt vastgesteld op basis van voorschriften van het Besluit Financieel toetsingskader Pensioenfondsen en de Regeling uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Het MVEV komt doorgaans uit tussen de 4 en 5%.

Vaststellen VEV

Het Pensioenfonds stelt het VEV zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het Pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de MVPV.

Het VEV worden vastgesteld volgens het standaardmodel van DNB.

Het VEV van het pensioenfonds wordt gebaseerd op de meest actuele parameters zoals wordt gepubliceerd door DNB.

Het VEV wordt zo vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen in de volgende onmiddellijke veranderingen in de risicofactoren:

- Renterisico (S1): Het effect van de meest ongunstige wijzigingen van de rentetermijnstructuur volgens door DNB voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.
- Aandelen- en vastgoedrisico (S2): Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten en indirect vastgoed met 30%, in aandelen opkomende markten met 40%, in private equity met 40% en indirect vastgoed met 15%.
- Valutarisico (S3): Het effect van een daling van valutakoersen ontwikkelde markten ten opzichte van de euro met 20% met een onderlinge correlatie van 0,50 en een daling van valutakoersen opkomende markten ten opzichte van de euro met 35% met een onderlinge correlatie van 0,75%.
- Grondstoffenrisico (S4): Het effect van een daling van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%. Het pensioenfonds heeft geen grondstoffen.
- Kredietrisico (S5): Het effect van een daling van de rentemarge (creditspread) op basis van door DNB voorgeschreven (absolute) schokken (afhankelijk van rating). De mate van stijging van de kredietopslag is per ratingklasse verschillend en bedraagt:

Ratingklasse	Stijging Kredietopslag
AAA of equivalent	+60 basispunten
AA of equivalent	+80 basispunten
A of equivalent	+130 basispunten
BBB of equivalent	+180 basispunten
BB, lager of geen rating	+530 basispunten

- Verzekeringstechnisch risico (S6): Het vereiste vermogen voor verzekeringstechnische risico's wordt bepaald door het procesrisico, de onzekerheid in de sterftetrend (TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA). Hierbij hanteert het pensioenfonds de methode uit de handreiking van de DNB.
- Liquiditeitsrisico (S7): Wordt verondersteld gelijk te zijn aan 0% en in de berekening buiten beschouwing gelaten.
- Concentratierisico (S8): Wordt verondersteld gelijk te zijn aan 0% en in de berekening buiten beschouwing gelaten.
- Operationeel risico (S9): Wordt verondersteld gelijk te zijn aan 0% en in de berekening buiten beschouwing gelaten.
- Actief beheer risico (S10): Het VEV voor actief beheer wordt bepaald als het maximum verlies door actief beheer dat met een waarschijnlijkheid van 2,5% zal optreden. Het risicoscenario voor actief beheer is vooralsnog alleen

op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing, waarbij de tracking error tevens groter is dan 1%. Daarnaast dienen de kosten meegenomen te worden in de berekening door middel van de TER (total expense ratio). Het risico wordt berekend door het 97,5% betrouwbaarheidsinterval van de ex-ante tracking error te bepalen, over de periode van één jaar.

De effecten S1 tot en met S6 en S10 worden vervolgens gecombineerd.

Hierbij worden de volgende correlaties verondersteld:

- 0,4 tussen het renterisico (S1) en het aandelen- en vastgoedrisico (S2);
- 0,4 tussen het renterisico (S1) en het kredietrisico (S5);
- 0,5 tussen het aandelenrisico- en vastgoedrisico (S2) en het kredietrisico (S5).

6. RISICHOUDING EN HAALBAARHEIDSTOETS

6.1. Risicohouding

Met het Besluit financieel toetsingskader van december 2014 is vastgelegd dat Pensioenfondsen een risicohouding moeten vaststellen en deze jaarlijks moeten toetsen door het uitvoeren van een haalbaarheidstoets.

Risicohouding

De risicohouding van het Pensioenfonds is de mate waarin het Pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het Pensioenfonds te realiseren, en de mate waarin het beleggingsrisico's kan lopen, gegeven de kenmerken van het Pensioenfonds. De risicohouding is de basis voor invulling van het strategisch beleggingsbeleid en toeslagbeleid. De risicohouding wordt jaarlijks getoetst door het uitvoeren van een haalbaarheidstoets.

De risicohouding van het Pensioenfonds bestaat uit drie onderdelen:

1. kwalitatieve omschrijving van de risicohouding;
2. kwantitatieve omschrijving van de korte termijn risicohouding;
3. kwantitatieve omschrijving van de lange termijn risicohouding.

Ad. 1. kwalitatieve omschrijving van de risicohouding

De kwalitatieve omschrijving van de risicohouding is vastgelegd in de zogenaamde 'policy beliefs'. In de policy beliefs is de gewenste ambitie, mate van zekerheid en gewenste solidariteit vastgelegd. De policy beliefs van het Pensioenfonds zijn:

- Binnen de financieringsmogelijkheden streeft het Pensioenfonds naar een goede pensioenvoorziening door de koopkracht van de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenen van de pensioengerechtigden, zowel nu als in de toekomst, zo goed mogelijk in stand te houden.
- Het Pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenen van zijn (voormalig) werknemers en pensioengerechtigden jaarlijks te verhogen. Voor de (voormalig) medewerkers van Delta Lloyd en voor de pensioengerechtigden probeert het Pensioenfonds het ingegane of het opgebouwde pensioen mee te laten groeien met het percentage van de ontwikkeling van de cijfers van het CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid.
- Er wordt gestreefd naar een stabiele premie.
- De risico/rendementshouding van het Pensioenfonds en het daarin gekoppelde beleggingsbeleid dient in lijn te zijn met de doelstelling van het Pensioenfonds.
- Het Pensioenfonds voert een op de lange termijn gericht beleggingsbeleid met als doel de verwachte indexatieambitie te kunnen realiseren. Risico's worden opgevangen door het aanwezige eigen vermogen. De fluctuaties die dit beleid ten gevolge heeft voor pensioenresultaten, worden duidelijk en transparant met de (gewezen) deelnemers/pensioengerechtigden gecommuniceerd.
- Het Pensioenfonds neemt primair beleggingsrisico's om de indexatieambitie te kunnen bereiken. De beleggingsrisico's worden binnen marges geaccepteerd en worden geborgd doordat stuur- en monitorvariabelen zijn benoemd en bewaakt.
- Het risico van korten is minimaal door een behoudend beleggingsbeleid, waarbij het grootste deel van de verplichtingen is afgedekt tegen fluctuaties in de renteontwikkeling.

Ad. 2. kwantitatieve omschrijving van de korte termijn risicohouding

De kwantitatieve omschrijving van de korte termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de bandbreedte van het vereiste eigen vermogen (VEV) die het Pensioenfonds nastreeft.

De VEV kan in de tijd variëren. De VEV is afhankelijk van het beleggingsbeleid. Het Pensioenfonds heeft de bandbreedte waarmee deze VEV mag bewegen vastgesteld op 11% – 19%.

Ad. 3. kwantitatieve omschrijving van de lange termijn risicohouding

De kwantitatieve risicohouding op langere termijn komt tot uitdrukking in het minimaal (ondergrens) acceptabel pensioenresultaat (mediaan) vanuit:

1. De financiële positie waarbij exact voldaan wordt aan het VEV
2. De feitelijke financiële positie, en
3. De maximale acceptabele afwijking van een slechtweerscenario (scenario's in het 5% percentiel), waarbij de maximale afwijking ten opzichte het pensioenresultaat (mediaan) vanuit de feitelijke financiële positie is vastgesteld.

Het Pensioenfonds heeft de ondergrenzen als volgt vastgesteld:

1. De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de VEV is 76%.
2. De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie is 92%.
3. De maximale spreiding van het slechtweerscenario en het pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie is vastgesteld op 30%.

6.2. (Aanvangs)haalbaarheidstoets

Met de (aanvangs)haalbaarheidstoets monitort het Pensioenfonds of het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario in lijn zijn met de door het Pensioenfonds gekozen grenzen. Deze grenzen zijn vastgesteld op basis van de risicohouding die het Pensioenfonds heeft bepaald.

Het pensioenresultaat geeft aan de mate waarin koopkracht op basis van prijsindex in de toekomst kan worden gerealiseerd op basis van het Pensioenfondsbeleid. De haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd op basis van een door DNB voorgeschreven methodiek en parameters en wordt bepaald over een periode van 60 jaar.

In september 2016 is de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in verband met de overgang naar eigen beheer.

7. BELEGGINGSBELEID

7.1 Doelstellingen en strategische invulling

De doelstelling van het beleggingsbeleid is de toevertrouwde middelen zo goed mogelijk te beleggen. Dat doet het pensioenfonds door een langetermijnvisie te ontwikkelen. Hierin spelen de doelstelling van het pensioenfonds, de risicohouding, beleggingsbeliefs, deskundigheid, diversificatie en maatschappelijk verantwoord beleggen een belangrijke rol.

De doelstelling van het pensioenfonds is een waardevast pensioen te realiseren voor onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit betekent dat het pensioenfonds streeft naar een jaarlijkse toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van prijsinflatie.

Het pensioenfonds hanteert een prudent beleggingsbeleid om haar doelstellingen te realiseren, binnen de financieringsmogelijkheden. Hierbij ligt er een nadruk op het beheersen van financiële risico's, met name het renterisico. Het beleggingsbeleid ligt in lijn met de beleggingsbeliefs en risicohouding en voldoet aan de prudent person regel.

De strategische invulling van het beleggingsbeleid is tweeledig: Enerzijds om met de vastrentende waarden het renterisico ten opzichte van de verplichtingen te minimaliseren in de zogenoemde matchingportefeuille en anderzijds om met een actief beleggingsbeleid een optimaal beleggingsresultaat te behalen binnen aanvaardbare risicogrenzen in de rendementsportefeuille. De verdere invulling is vastgelegd in het beleggingsplan.

Indien als gevolg van extreme marktbevingen op enig moment de richtlijnen overschreden worden, zal de vermogensbeheerder de beleggingscommissie hierover inlichten. Normaliter zullen overschrijdingen binnen 1 kwartaal na ontstaan worden gecorrigeerd, tenzij hierover schriftelijk andere afspraken gemaakt zijn.

Het bestuur heeft een verklaring inzake de beleggingsbeginselen opgesteld waarin onder meer de beleggingsbeliefs zijn opgenomen. Deze verklaring is als bijlage 1 opgenomen in de ABTN.

7.2. Beleggingsproces

Het beleggingsproces van het pensioenfonds is gebaseerd op doelstellingen, beleggingsbeliefs en de risicohouding die door het bestuur zijn vastgesteld. Het beleggingsproces van het pensioenfonds bestaat verder uit de stappen zoals opgenomen in de onderstaande figuur.

7.3. Beleggingsbeliefs

Het Pensioenfonds heeft voor de beleggingen de volgende uitgangspunten (beleggingsbeliefs):

- Het pensioenfonds belegt volgens een Liability Driven Approach. Dit betekent dat de verplichtingen leidend zijn voor de wijze waarop wordt belegd. Het pensioenfonds gelooft in het grotendeels afdekken van de renterisico's omdat het pensioenfonds de rente niet kan voorspellen en wijzigingen in de rente grote impact hebben op financiële positie van het pensioenfonds. Het uitgangspunt is dat een belangrijk deel van de verplichtingen worden gehedged met de vastrente portefeuille. Daarvoor is de beleggingsportefeuille gesplitst in een matchingsportefeuille en een rendementsportefeuille.
- Extra rendement, onder meer ten behoeve van toeslagen, moet gerealiseerd worden in de rendementsportefeuille.
- Met het nemen van risico in de beleggingsportefeuille moet een risicopremie verdiend kunnen worden. In elke beleggingscategorie in de rendementsportefeuille wordt de afweging gemaakt of tegenover het risico volgens verwachting een adequate vergoeding staat.
- Het risico van de beleggingsportefeuille kan gereduceerd worden door te diversifiëren over verschillende beleggingscategorieën.
- Het pensioenfonds gelooft in actief beleggen met betrekking tot de vastrente beleggingsportefeuille (matchingportefeuille) om de Liability Driven Approach te ondersteunen.

De rendementsportefeuille wordt deels passief en deels actief beheerd. Voor elke beleggingscategorie wordt de afweging gemaakt of actief beheer naar verwachting additioneel rendement oplevert, rekening houdend met risico en kosten.

- Er wordt alleen belegd in beleggingscategorieën en –instrumenten die transparant en begrijpelijk zijn.
- De keuze van het strategisch beleggingsbeleid is een belangrijke beslissing in het beleggingsproces. Er zal dus in principe niet afgeweken worden van het strategische beleggingsbeleid, tenzij er zich omstandigheden voordoen die het noodzakelijk maken af te wijken van dit beleid. Hiertoe kan alleen besloten worden door het bestuur.
- In de matchingportefeuille wordt gebruik gemaakt van renteswaps om op efficiënte wijze risico's te beheersen het risicorendementsprofiel bij te sturen.
- Gezien de lange termijn verplichtingen is het niet noodzakelijk om de beleggingsportefeuille volledig liquide te hebben, maar zal het pensioenfonds om meer rendement te genereren ook illiquide beleggingen in de beleggingsportefeuille opnemen (illiquiditeitspremie).
- Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is structureel ingebed in het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Het pensioenfonds en de vermogensbeheerder houden zich aan de "Principles for Responsible Investments" (PRI) en de "Principles for Sustainable Insurance" (PSI). Bij aankoop van beleggingen worden de ESG (Environmental, Social and corporate Governance) criteria meegewogen.

Deze uitgangspunten maken onderdeel uit van de verklaring inzake de beleggingsbeginselen.

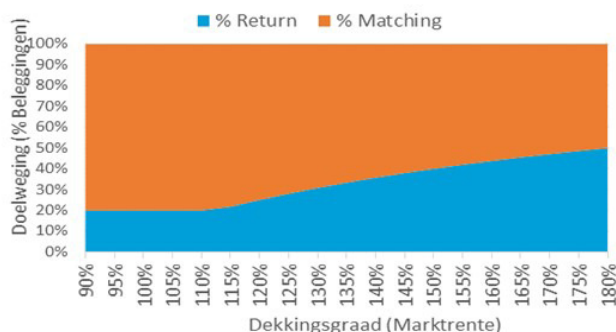
7.4. Strategische asset Mix

Het pensioenfonds belegt grotendeels in beleggingsinstellingen (beleggingsfondsen). Daarnaast kan het pensioenfonds liquide middelen aanhouden als dat nodig is. Uitzonderingen hierop zijn uitsluitend toegestaan na goedkeuring door het bestuur.

In de portefeuille kan gebruik gemaakt worden van derivaten en losse obligaties ten behoeve van risicobeheersing en voor kostenefficiënt beheer van de portefeuille.

Het pensioenfonds hanteert een dynamische strategie voor de verdeling tussen de matching- en rendementsportefeuille. De strategische allocatie naar de matchingportefeuille bedraagt 90% van de marktwaarde van de verplichtingen (op basis van swap), met een bandbreedte van 85% - 95%. De overige middelen worden gealloceerd naar de rendementsportefeuille. In alle gevallen bedraagt de minimale allocatie naar de rendementsportefeuille 20% van de totale beleggingen.

Schematisch ziet de verhouding er als volgt uit.

In onderstaande tabel staan de strategische wegingen en bandbreedtes die gelden voor de beleggingsportefeuille.

Beleggingscategorie	Strategische allocatie	Allocatie	Bandbreedte
Matchingportefeuille	85% - 95% van de MVV	Allocatie binnen de matchingportefeuille	
Sovereigns & Subsovereigns		50%	30% - 70%
Collateralized		25%	15% - 35%
Corporates		25%	15% - 35%
Overlay	Duration verplichtingen		
Rendementsportefeuille	Restant van het vermogen ¹	Allocatie binnen de rendementsportefeuille	
Diverse Aandelen stijlen		85%	70% - 100%
Vastgoed		15%	7,5% - 20%
Alternatieve beleggingen		0%	0% - 10%
Liquiditeiten		0%	-5% - 5%

¹ Het minimale aandeel bedraagt 20% van het te beleggen vermogen.

Het aandeel zakelijke waarden is indirect gemaximeerd door de risicohouding waarin is vastgelegd dat de VEV mag bewegen tussen de vastgesteld bandbreedte van 11% – 19%. De verhouding zakelijke waarden en vastrentende waarden worden voortdurend gemonitord. Mocht het aandeel zakelijke waarden te hoog worden, kan het bestuur besluiten om het aandeel zakelijke waarden te verlagen.

7.5. Matchingportefeuille

Het uitgangspunt voor de matchingportefeuille is dat hiermee het renterisico ten opzichte van de verplichtingen zoveel mogelijk wordt opgeheven. Met een bandbreedte van 85% - 95% worden de nominale verplichtingen (VPV) gematcht met de matchingportefeuille. Hierbij wordt de VPV gebaseerd op de marktrente (Swap-rentecurve).

Op basis van de maandelijkse waarde van de verplichtingen die de uitvoerder vaststelt, monitort de vermogensbeheerder of deze grens niet wordt overschreden. Het renterisico wordt gematcht ten opzichte van de verplichtingen met een duration overlay of door middel van langlopende obligaties.

Door middel van actief beheer in de onderliggende portefeuille streeft het Pensioenfonds naar het toevoegen van extra rendement onder meer door:

1. Het voeren van een actief durationbeleid en yieldcurve positionering in de fondsen met staats- en staatsgerelateerde obligaties;
2. Actief aanbrengen van landenwegingen;
3. Gebruik van bedrijfsobligaties (debiteureselectie);
4. Vrijheid in allocatie in de keuze staatsleningen versus bedrijfsobligaties binnen de gestelde bandbreedte.

De verdeling van de matchingportefeuille met de daarbij horende benchmark is als volgt:

Beleggingscategorie	Strategische allocatie	Bandbreedte	Benchmarks
Sovereigns & Subsovereigns	50%	30% - 70%	2% fondsrendement DL sovereign XXLT fund 20% Iboxx € Sovereigns & Subsovereigns AAA-AA 15+ 18% Iboxx € Sovereigns & Subsovereigns ex-BBB 5+ 10% Iboxx € Subsovereigns
Collateralized	25%	15% - 35%	Iboxx € Collateralized
Corporates	25%	15% - 35%	Iboxx € Corporates
Overlay			Portefeuillerendement Overlay
Liquiditeiten	0%	-5% - 5%	ECB Deposit Facility rente

Kredietrisico: voor obligaties geldt een minimale rating op het moment van aankoop. Het kredietrisico wordt uitgedrukt in een zogenaamd Weighted Average Rating Factor (WARF). De WARF behorende bij het totale kredietrisico is vastgesteld op een gemiddelde rating van minimaal A3 van Moodys.

7.6. Rendementsportefeuille

Het vermogen dat niet in de matchingportefeuille wordt belegd vormt de rendementsportefeuille, waarin diversificatie in aandelenstijlen wordt aangebracht en een beperkte allocatie naar alternatieve beleggingen.

Deze portefeuille uitgedrukt in % van de rendementsportefeuille en de voorgestelde bandbreedtes is als volgt samengesteld:

Beleggingscategorie	Strategische allocatie	Neutrale allocatie	Bandbreedte
Diverse Aandelen stijlen	85%		70% - 100%
<i>Europese aandelen</i>		37,5%	30% - 50%
<i>Wereldwijde aandelen</i>		37,5%	30% - 50%
<i>Opkomende landen aandelen</i>		10%	0% - 20%
Vastgoed	15%		7,5% - 20%
Liquiditeiten	0%		-5% - 5%

De benchmarks die voor de verschillende beleggingen worden gehanteerd worden hieronder weergegeven:

Beleggingscategorie	Benchmark
Diverse Aandelen stijlen	Combinatie van onderstaande aandelen indices, gewogen met neutrale allocatie
<i>Europese aandelen</i>	MSCI Europe net total return
<i>Wereldwijde aandelen</i>	MSCI World net total return
<i>Emerging markets</i>	MSCI Emerging Index net total return
Vastgoed	ROZ IPD Index Beursgenoteerd vastgoed: FTSE EPRA/NAREIT developed index net TR
Liquiditeiten	ECB Deposit Facility Rente

7.5. Verantwoord beleggen

Het Pensioenfonds vindt het belangrijk om verantwoord te beleggen. Het Pensioenfonds wenst bij de uitvoering van het vermogensbeheer zo veel mogelijk rekening te houden met ethische, sociale en milieuoverwegingen binnen een kader van een gelijkblijvend of verbeterd rendements-risicoprofiel van de totale beleggingsportefeuille. Bij de selectie van de vermogensbeheerder wordt hierop getoetst.

Verantwoord beleggen is dan ook structureel ingebed in het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds. Het Pensioenfonds sluit daarbij aan op het beleid en maatregelen van de vermogensbeheerder, die door het Pensioenfonds worden onderschreven.

De door het Pensioenfonds geselecteerde vermogensbeheerder heeft twee belangrijke richtlijnen op het gebied van verantwoord beleggen en verantwoord verzekeren ondertekend; de "Principles for Responsible Investments" (PRI) en de "Principles for Sustainable Insurance" (PSI). Beide sets van principes zijn geïnitieerd door de Verenigde Naties en vormen een wereldwijd duurzaam raamwerk voor onder meer beleggers.

Bij aankoop van beleggingen worden de ESG (Environmental, Social and corporate Governance) criteria meegewogen. Onder meer bedrijven die clustermunitie produceren of verhandelen zijn uitgesloten.

8. FINANCIËLE STURINGSMIDDELEN

8.1. Premiebeleid.

Het premiebeleid is gebaseerd op een collectieve beschikbare premieregeling met middelloonopbouw met voorwaardelijke toeslagen.

- Met de werkgever is een CDC-premie van 30% van de pensioengrondslag overeengekomen die bestemd is voor de jaarlijkse aangroei van de aanspraken op ouderdomspensioen en de dekking van partner- en wezenpensioen, inclusief de dekking van vrijstelling van premiebetaling voor deze pensioenen. Daarnaast worden de risicopremie voor de dekking van het ANW-hiaatpensioen en de risicopremie voor de dekking van het niet ingegane deel van de arbeidsongeschiktheidspensioenen van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers en de uitvoeringskosten bij de werkgever in rekening gebracht (zie verder paragraaf 3.3.2).
- De aangroei van ouderdomspensioen en de risicodekking van nabestaandenpensioen, wezenpensioen en vrijstelling van premiebetaling financiert het pensioenfonds op basis van de actuarieel benodigde premie.
- De werknemers betalen een eigen bijdrage van 6% van de pensioengrondslag, die door de werkgever op hun loon ingehouden wordt. Deelnemers die gekozen hebben voor ANW-hiaatpensioen betalen een eigen bijdrage van 80% van de premie voor ANW-hiaatpensioen, die door de werkgever op hun loon ingehouden wordt.
- Het pensioenfonds stelt de actuarieel benodigde premie vast op basis van een gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
 - o Hantering van de meest recente AG-prognosetafels (vanaf 2017 is dat AG2016), rekening houdend met de ervaringssterfte die voor het pensioenfonds geldt
 - o Met een opslag voor:
 - het vereist eigen vermogen (VEV),
 - 2% administratiekostenvoorziening,
 - 2,5% PVI.
 - o Berekend over een 36-maand voortschrijdend gemiddelde van de Rentetermijnstructuur, zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank, berekend op basis van de laatstelijk tot 1 oktober voorafgaand aan het boekjaar gepubliceerde rentetermijnstructuren.
- Per 1 oktober voorafgaand aan het boekjaar bepaalt het pensioenfonds:
 1. de naar verwachting collectief beschikbaar te stellen premie voor het betreffende boekjaar
 2. de naar verwachting benodigde premie voor het betreffende boekjaar zoals hier boven genoemd
 3. het verschil tussen 1, vermeerderd met het premie-egalisatiedepot, en 2

Indien het verschil onder 3 negatief is verlaagt het pensioenfonds het percentage van de jaarlijkse aangroei van het ouderdomspensioen tot een zodanig niveau, dat de collectief beschikbaar gestelde premie voor het boekjaar vermeerderd met het premie-egalisatiedepot 100% van de benodigde premie voor het betreffende boekjaar bedraagt.

- De premie van ANW-hiaatpensioen en de uitvoeringskosten vallen niet onder de CDC-premie, maar worden separaat aan de werkgever in rekening gebracht.
- Voor de verzekering van het ANW-hiaatpensioen bedraagt de premie per 1 januari 2017 € 364,12 voor een verzekerd bedrag van € 15.007 per jaar. De premie wordt jaarlijks aangepast tot en met 2019 met hetzelfde percentage als waarmee het verzekerd bedrag wijzigt.

Premie-egalisatiedepot

Voor het verschil tussen de collectief beschikbaar gestelde premie en de gedempte kostendekkende premie is een premie-egalisatiedepot gevormd.

Bij aanvang (per 1 januari 2017) wordt het premie-egalisatiedepot gevoed met een eenmalige storting van € 10 mln.

Indien de in rekening gebrachte collectief beschikbaar gestelde premie voor een boekjaar meer bedraagt dan de benodigde premie voor het betreffende jaar, voegt het pensioenfonds dit verschil toe aan het premie-egalisatiedepot.

Indien de in rekening gebrachte collectief beschikbaar gestelde premie voor een boekjaar, minder bedraagt dan de benodigde premie voor het betreffende boekjaar, onttrekt het pensioenfonds bedragen aan het premie-egalisatiedepot, totdat het depot nihil is.

Het premie-egalisatiedepot zal nooit negatief worden.

Indien op de einddatum van deze uitvoeringsovereenkomst met de werkgever het premie-egalisatiedepot een overschot bevat, voegt het pensioenfonds deze toe aan haar vrije reserve.

Bij een ontoereikende vermogenspositie zal het Premie-egalisatiedepot (dat in de dekkingsgraadbepaling buiten beschouwing blijft), als en voor zover nodig, worden aangewend om een kortingsmaatregel te voorkomen dan wel in omvang te beperken.

Rendementstoevoeging over de premie-egalisatiereserve vindt niet plaats.

8.2. Beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid wordt door middel van ALM studies afgestemd op de verplichtingen, risicohouding en doelstelling van het Pensioenfonds. Door het strategisch beleggingsbeleid om de 3 jaar te herijken aan de hand van een nieuwe ALM studie kan worden ingespeeld op wijzigingen in het risicoprofiel van de toezeggingen en in de risicoperceptie van het Bestuur van het Pensioenfonds.

8.3. Toeslagenbeleid

De toeslagenregeling is gebaseerd op de regels die het FTK voorschrijft.

Het bestuur beslist jaarlijks of het op de opgebouwde pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari een toeslag verleent op basis van de prijsontwikkeling. Voor de prijsontwikkeling hanteert het Pensioenfonds de CBS

Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid (2006=100). Hierbij wordt uitgegaan van de eerst gepubliceerde cijfers per ultimo oktober van het voorgaande jaar.

Het toeslagbeleid kent de volgende uitgangspunten:

- Er wordt toeslag verleend (ondergrens) als de beleidsdekkingsgraad minimaal gelijk is aan 110%. Onder deze grens verleent het pensioenfonds geen toeslag.
- Jaarlijks wordt, op basis van de Pensioenwet (artikel 137) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (artikel 15 en 23a), de bovengrens berekend waar vanaf het Pensioenfonds een volledige toeslag kan verlenen, de zogenaamde dekkingsgraad bij toekomstbestendige toeslagverlening.
- Bij een beleidsdekkingsgraad tussen de ondergrens en de bovengrens, wordt de toeslagverlening rechtevenredig vastgesteld.
- Als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de berekende bovengrens kan het Pensioenfonds besluiten om achterstanden in de toeslagverlening in te halen. Het Pensioenfonds kan dan maximaal 20% van het vermogenoverschot (het vermogen groter dan de eerder berekende bovengrens) gebruiken voor inhaaltoeslag.
- Toeslagverlening wordt getoetst op toekomstbestendigheid.
- Peildatum is 31 oktober van het jaar waarop de toeslag wordt verleend

Naast de voorgaande uitgangspunten, wordt een definitief besluit genomen waarbij rekening wordt gehouden met een aantal van belang zijnde criteria. De criteria op basis waarvan het bestuur besluit over de toeslagtoekenning zijn in ieder geval en niet uitsluitend:

- stand DNB-dekkingsgraad
- stand markttrentedekkinggraad
- stand reële markttrentedekkinggraad
- de dekkingsgraad na toeslagverlening
- prijsinflatie
- rentestand
- marktontwikkelingen
- gegeven toeslagen voorgaande jaren
- de trendmatige ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad in de 12 maanden voorafgaand aan de maand waarin het bestuur het besluit neemt.

Indien het bestuur besluit om een gedeeltelijke toeslag toe te kennen, wordt in principe een evenredige korting toegepast. Hierbij zal een evenwichtige belangenafweging plaatsvinden, zodat naar mening van het bestuur de diverse groepen geen onevenredige voor- of nadeel ondervinden.

8.4. Korten pensioenaanspraken en – rechten

Ingeval van een financieel tekort kan het bestuur van het Pensioenfonds besluiten om de opgebouwde aanspraken en – rechten te korten als:

- de vereiste dekkingsgraad niet naar verwachting binnen 10 jaar op basis van de andere beschikbare sturingsmiddelen boven de vereiste dekkingsgraad zal komen.
- De beleidsdekkingsgraad voor het vijfde achtereenvolgende jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt én de actuele DNB-dekkingsgraad ook onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Dan moet het Pensioenfonds korten, zodanig dat DNB-dekkingsgraad gelijk wordt aan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Ter voorkoming van deze kortingen wordt eerst het saldo van de premie egalisatiereserve aangewend. Eventueel daarna benodigde kortingen worden dan tijdsevenredig gespreid over maximaal 10 jaar.

Mocht er sprake zijn van een korting, dan informeert het pensioenfonds de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden schriftelijk over het besluit tot vermindering van de pensioenaanspraken -rechten.

BIJLAGE 1 VERKLARING INZAKE DE BELEGGINGSBEGINSELEN

1. Inleiding

In de Pensioenwet (artikel 145) is opgenomen dat een pensioenfonds een verklaring inzake beleggingsbeginselen opstelt. Deze verklaring is opgenomen in de ABTN.

De verklaring inzake de beleggingsbeginselen geeft beknopt de uitgangspunten weer van het beleggingsbeleid van de Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd (hierna: 'het pensioenfonds'). Deze uitgangspunten zijn door het bestuur vastgesteld.

Deze verklaring maakt onderdeel uit van de Prudent Person regel, waaraan ieder pensioenfonds zich moet houden.

2. Doelstelling

De doelstelling van het beleggingsbeleid is de toevertrouwde middelen zo goed mogelijk te beleggen. Dat doet het pensioenfonds door een lange termijnvisie te ontwikkelen. Hierin spelen de doelstelling van het pensioenfonds, het risicomangement, deskundigheid, diversificatie en maatschappelijk verantwoord beleggen een belangrijke rol spelen.

De doelstelling van het pensioenfonds is een waardevast pensioen te realiseren voor onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit betekent dat het pensioenfonds streeft naar een jaarlijkse toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van prijsinflatie. Het beleggingsbeleid moet deze doelstelling ondersteunen.

3. Organisatie

3.1 Het pensioenfonds

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds voor het personeel van Delta Lloyd Services BV, en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het pensioenfonds verleent pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen aan deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en hun nabestaanden, een en ander volgens de regels zoals nader in het pensioenreglement is omschreven en die in overeenstemming zijn met de bestaande wet- en regelgeving.

Het pensioenfonds belegt en beheert het pensioenvermogen in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Bij de uitvoering van deze taken houdt het pensioenfonds rekening met de belangen van alle belanghebbenden bij het pensioenfonds.

3.2 Het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is paritair samengesteld en bestaat uit vijf bestuursleden, te weten twee werkgeversleden, twee werknemersleden en één pensioengerechtigd lid. De werkgeversleden worden voorgedragen door de directie van de werkgever. twee bestuursleden (werknemersleden) worden voorgedragen door de Ondernemingsraad van de werkgever en één lid (het gepensioneerd lid) wordt voorgedragen door de vereniging van de gepensioneerden.

Uit het bestuur worden door het bestuur de voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter en de secretaris benoemd.

De bestuursleden worden voor 4 jaar benoemd. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd.

De aandachtsgebieden van de bestuurders worden tot uitdrukking gebracht in diverse commissies, waaronder de beleggingscommissie.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid, waaronder de verdeling over verschillende (sub) beleggingscategorieën (strategisch beleggingsbeleid).

3.3 Beleggingscommissie

Het beleggingsbeleid wordt vorm gegeven door de beleggingscommissie en vastgesteld door het bestuur. De beleggingscommissie bestaat uit drie bestuursleden. De beleggingscommissie wordt ondersteund door de manager van het pensioenfonds, risk manager en vertegenwoordigers van de vermogensbeheerder. Daarnaast is een beleggingsadviseur aan de beleggingscommissie toegevoegd.

De verantwoordelijkheid van de beleggingscommissie is het bestuur te adviseren over beleggingsaangelegenheden in brede zin. Dit betreft zowel advies over het algemene beleggingsbeleid als over meer specifieke zaken, waaronder het gebruik van derivaten en de afweging tussen actief en passief beleggen.

De beleggingscommissie heeft de volgende taken:

- het bestuur adviseren over het bereiken dan wel behouden van een optimale balans tussen risico en rendement om de toeslagenambitie te kunnen realiseren; de balans is gebaseerd op de risicohouding van het pensioenfonds, vastgesteld door het bestuur;
- het monitoren van de activiteiten van de vermogensbeheerder op de uitvoering van het beleggingsmandaat en performance van de beleggingen. De prestaties van de vermogensbeheerder worden beoordeeld op de vooraf uitgesproken verwachtingen en de verschillen met de afgesproken benchmarks;
- het bestuur adviseren over wijzigingen in het mandaat.

3.4 Management

De operationele uitvoering van het beleid van het Pensioenfonds is belegd bij het Management Team (MT).

3.5 Deskundigheid medewerkers en bestuur

Het vermogensbeheer wordt volledig uitbesteed. Het pensioenfonds zorgt er wel voor dat er binnen het pensioenfonds voldoende deskundigheid aanwezig is om de uitvoering van het vermogensbeheer te beoordelen, een adequaat beleggingsbeleid vast te stellen en de risico's te beheersen.

3.6 Scheiding van belangen

Het pensioenfonds treft maatregelen om te voorkomen dat bij zijn medewerkers of bij het bestuur sprake is van belangenverstremming of tegenstrijdige belangen. De medewerkers en bestuurders van het pensioenfonds zijn gebonden aan de door het pensioenfonds opgestelde gedragscode. Jaarlijks wordt aan medewerkers en bestuurders een gevraagd dat zij de Gedragscode hebben nageleefd.

4. Algemene uitgangspunten beleggingsbeginselen (beleggingsbeliefs)

Het pensioenfonds hanteert voor de beleggingen de volgende uitgangspunten:

- Het pensioenfonds belegt volgens een Liability Driven Approach. Dit betekent dat de verplichtingen leidend zijn voor de wijze waarop wordt belegd. Het pensioenfonds gelooft in het grotendeels afdekken van de renterisico's omdat het pensioenfonds de rente niet kan voorspellen en wijzigingen in de rente grote impact hebben op financiële positie van het pensioenfonds. Het uitgangspunt is dat een belangrijk deel van de verplichtingen worden gehedged met de vastrentende portefeuille. Daarvoor is de beleggingsportefeuille gesplitst in een matchingsportefeuille en een rendementportefeuille.
- Extra rendement, onder meer ten behoeve van toeslagen, moet gerealiseerd worden in de rendementportefeuille.
- Met het nemen van risico in de beleggingsportefeuille moet een risicopremie verdiend kunnen worden. In elke beleggingscategorie in de rendementportefeuille wordt de afweging gemaakt of tegenover het risico volgens verwachting een adequate vergoeding staat.
- Het risico van de beleggingsportefeuille kan gereduceerd worden door te diversifiëren over verschillende beleggingscategorieën.
- Het pensioenfonds gelooft in actief beleggen met betrekking tot de vastrentende beleggingsportefeuille (matchingportefeuille) om de Liability Driven Approach te ondersteunen.
De rendementportefeuille wordt deels passief en deels actief beheerd. Voor elke beleggingscategorie wordt de afweging gemaakt of actief beheer naar verwachting additioneel rendement oplevert, rekening houdend met risico en kosten.
- Er wordt alleen belegd in beleggingscategorieën en -instrumenten die transparant en begrijpelijk zijn.
- De keuze van het strategisch beleggingsbeleid is een belangrijke beslissing in het beleggingsproces. Er zal dus in principe niet afgeweken worden van het strategische beleggingsbeleid, tenzij er zich omstandigheden voordoen die het noodzaken af te wijken van dit beleid. Hiertoe kan alleen besloten worden door het bestuur.
- In de matchingportefeuille wordt gebruik gemaakt van renteswaps om op efficiënte wijze risico's te beheersen het risicorendementsprofiel bij te sturen.
- Gezien de lange termijn verplichtingen is het niet noodzakelijk om de beleggingsportefeuille volledig liquide te hebben, maar zal het pensioenfonds om meer rendement te generen ook illiquide beleggingen in de beleggingsportefeuille opnemen.
- Verantwoord beleggen is structureel ingebed in het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Het pensioenfonds en de vermogensbeheerder houden zich aan de "Principles for Responsible Investments" (PRI) en de "Principles for Sustainable Insurance"

(PSI). Bij aankoop van beleggingen worden de ESG (Environmental, Social and corporate Governance) criteria meegewogen.

Het pensioenfonds vindt verantwoording over het gevoerde beleggingsbeleid belangrijk. Uit de notulen en rapportages moet blijken welke keuzes zijn gemaakt, waarom deze zijn gemaakt en wat hiervan het resultaat is. In het jaarverslag geeft het pensioenfonds verantwoording af over het gevoerde beleggingsbeleid.

5. Uitvoering

5.1 Uitbesteding

Het pensioenfonds heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan NN Investment Partners N.V.(NN IP). De performance van NN IP wordt beoordeeld via een maandelijkse beleggingsrapportage en wordt besproken in de beleggingscommissie en het bestuur. Vanwege de keuze de beleggingen binnen het concern waartoe de werkgever behoort te laten beheren, dient de uitvoering regelmatig op marktconformiteit te worden getoetst.

De overeenkomst en de SLA met NN IP is opgesteld conform het uitbestedingsbeleid.

5.2 Strategisch beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid is vastgelegd in het beleggingsmandaat en beleggingsplan. In het beleggingsbeleid zijn onder meer de belangrijkste beleggingskeuzes vastgelegd:

- de gewenste vermogenssamenstelling naar beleggingscategorieën.
- De bandbreedtes waarin de vermogensbeheerder mag opereren.
- De benchmarks die gelden voor de beoordeling van de beleggingsrendementen.
- Hoe het pensioenfonds omgaat met het afdekken van het aandelen- en renterisico.

Het beleggingsbeleid wordt regelmatig (minimaal een keer in de drie jaar) door middel van een ALM-studie beoordeeld. Belangrijke input voor de ALM-studie zijn de huidige en streefdekkingsgraad, die het risicobudget bepalen.

De beleggingsportefeuille is gesplitst in een matching- en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille, waarin vastrentende beleggingen zitten, heeft als doel het renterisico te beperken. Door tussen 85% - 95% van de verplichtingen te matchen met de matchingportefeuille, die ongeveer dezelfde duratie heeft als de verplichtingen, is het renterisico van de verplichtingen grotendeels afgedekt. Voor het afdekken van het renterisico wordt gebruik gemaakt van interest rate swaps.

De rendementsportefeuille is bedoeld om extra rendement te creëren om zo veel mogelijk het behoud van koopkracht in de toekomst te kunnen realiseren.

5.3 Beleggingsplan

In het beleggingsplan wordt het beleggingsbeleid vastgelegd waaronder de uitkomsten van de periodieke herijking van het strategisch beleggingsbeleid.

5.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds wenst bij de uitvoering van het vermogensbeheer zo veel mogelijk rekening te houden met ethische, sociale en milieuoverwegingen binnen een kader van een

gelijkblijvend of verbeterd rendements-risicoprofiel van de totale beleggingsportefeuille. Verantwoord beleggen is dan ook structureel ingebed in het beleggingsbeleid van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds handelt naar twee belangrijke richtlijnen op het gebied van verantwoord beleggen, de "Principles for Responsible Investments" (PRI) en de "Principles for Sustainable Insurance" (PSI). Beide sets van principes zijn geïnitieerd door de Verenigde Naties en vormen een wereldwijd duurzaam raamwerk voor onder meer beleggers.

De Verenigde Naties principes geven richtlijnen hoe onder meer (institutionele) beleggers duurzaamheid kunnen implementeren in hun bedrijfsvoering. Voor de (institutionele) belegger betekent dit dat bij iedere investeringsbeslissing niet alleen naar financiële indicatoren wordt gekeken, maar ook naar duurzaamheidsinformatie.

Om te bepalen welke duurzaamheidsinformatie van bedrijven worden meegewogen wordt gekeken naar betrokkenheid bij controversiële wapens en naar de United Nations Global Compact Principles, tien universele principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie.

Bij aankoop van beleggingen worden de ESG (Environmental, Social and corporate Governance) criteria meegewogen. Het pensioenfonds belegt in beleggingsfondsen waarbij de fondsmanager betrokken is bij de bedrijven waarin wordt belegd, door onder meer te stemmen tijdens aandeelhoudervergaderingen en is de fondsmanager voortdurend in dialoog over de (duurzaamheid) prestaties met de bedrijven waarin wordt belegd. Verder sluit de fondsmanager bedrijven uit die structureel of in ernstige mate de UN Global Compact Principles schenden.

Verantwoord beleggen wordt regelmatig besproken in de beleggingscommissie van het pensioenfonds.

5.5 Risicobeheersing en -beleid

De mate waarin het pensioenfonds risico neemt is in de risicohouding en de policy beliefs vastgelegd in de ABTN. Het beleggingsbeleid wordt periodiek opnieuw vastgesteld aan de hand van een ALM-studie. De risico's worden vastgelegd in een risicoanalyse die jaarlijks binnen het bestuur wordt besproken. In de kwartaalrapportage van de vermogensbeheerder wordt een gevoeligheidsanalyse opgenomen van de belangrijkste beleggingsrisico's (rente, credit spreads, aandelen en vastgoed). De renteafdekking zal zo veel mogelijk gedaan worden door het aankopen van langlopende obligaties en zo min mogelijk door middel van Swaps om het tegenpartijrisico zoveel mogelijk te beperken.

Het pensioenfonds onderkent de volgende beleggingsrisico's

Matching- en renterisico

- *Renterisico*: het matching- en renterisico is het risico dat de looptijd van rentegevoeligheid tussen de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen niet op elkaar zijn afgestemd. Dit risico is beperkt doordat 85% - 95% van de verplichtingen is afgedekt met het beleggingen in vastrentende waarden en swaps waarvan de duration ongeveer gelijk is aan de duation van de verplichtingen. Renteontwikkelingen kunnen een grote invloed hebben op de dekkingsgraad. Door deze

afdekking is de invloed bij ons pensioenfonds beperkt.

- *Tegenpartij- en faillissementrisico*: Dit risico is met name aan de orde bij posities in derivaten. Het afdekken van de rente door middel van swaps wordt door de vermogensbeheerder (NN IP) uitgevoerd. Bij een vordering op de tegenpartij wordt door DLAM onderpand (collateral) gevraagd zodat de vordering is gedekt. Het onderpand wordt geleverd in kredietwaardige obligaties of cash. Collateral management wordt door DLAM op dagbasis uitgevoerd. Het pensioenfonds bespreekt dit regelmatig met NN IP.
- *Inflatierisico*: inflatierisico is het risico dat door inflatie de koopkracht van het opgebouwde pensioen wordt verlaagd. Deelnemers en gepensioneerden lopen met name het risico dat de te verlenen toeslagen de inflatie niet bijhouden. Door meer rendement te halen dan de 'risicovrije rente' die is besloten in de rentetermijnstructuur van DNB probeert het pensioenfonds de indexatieambitie te realiseren. De bron hiervan is de rendementsportefeuille. Hiervan mag worden verwacht dat het rendement op lange termijn de inflatie 'verslaat'.

Marktrisico's

- *Prijsvolatiliteit*: Het risico van veranderingen in de waarde van de zakelijke waarden als gevolg van wijzingen in de marktprijzen. De omvang van dit risico neemt toe naarmate de bewegelijkheid van de koersen groter is. Door middel van een zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen in de beleggingsfondsen over verschillende geografische regio's en economische sectoren tracht het pensioenfonds het marktrisico te mitigeren.
- *Marktliquiditeit*: Het risico dat aanwezige activa onvoldoende snel dan wel tegen onacceptabele prijzen kunnen worden omgezet in liquide middelen. De beleggingsfondsen zijn zeer liquide. Alleen de vastgoedportefeuille is wat minder liquide omdat de onderliggende vastgoedbeleggingen minder snel verkoopbaar zijn. Het belang hiervan in de portefeuille is beperkt.
- *Valutarisico*: het risico dat de beleggingsopbrengsten door dalende of stijgende valuta in de portefeuille negatief wordt beïnvloed. Het valutarisico is beperkt omdat de beleggingsportefeuille grotendeels in euro's verhandeld wordt.
- *Concentratie- en correlatierisico*: het risico is dat als gevolg van een ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille. Dit risico wordt beperkt door een zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen.

Overige risico's

- *Operationele risico's*: Het pensioenfonds beheerst de operationele risico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan haar dienstverleners, deze vastleggen in SLA-overeenkomsten en die te monitoren. Van de vermogensbeheerder ontvangt het pensioenfonds ieder jaar een ISAE type II rapportage.

5.6 Monitoring

De monitoring van de beleggingsmandaten en performance van de vermogensbeheerder vindt plaats op basis van een maandelijkse rapportage van de vermogensbeheerder en op kwartaalbasis een rapportage van de manager van het pensioenfonds. In deze rapportages zijn de volgende zaken opgenomen:

- Beleggingsrendementen
- Benchmark
- Portefeuille informatie
- Stress tests
- Monitoring beleggingsmandaat
- Risicomanagement
- Kosten
- Operationele informatie

5.7 Verantwoording en evaluatie

Het beleggingsbeleid wordt periodiek geanalyseerd door een jaarlijkse lange termijn evaluatie. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar keuzes die het bestuur heeft genomen en keuzes die de vermogensbeheerder heeft genomen.

5.8 Kosten en kostenbeheersing

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt er op toegezien dat de kosten zich op een verantwoord niveau verhouden tot de samenstelling van de beleggingsportefeuille en periodiek beoordeeld op basis van de afspraken met de vermogensbeheerder. De afgesproken beleggingskosten zijn opgenomen in het beleggingsmandaat.

De beleggingskosten worden verantwoord conform de wet- en regelgeving en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De beleggingskosten worden periodiek gebenchmarkt met andere pensioenfondsen.

De beleggingskosten bestaan uit:

- Kosten van de vermogensbeheerder
- Kosten van transacties
- Bewaarloon

BIJLAGE 2 RISICOBEBEERSING

1. Risicobeleid

Het risicomanagement van het pensioenfonds richt zich met name op het risico dat de doelstellingen en ambities van het pensioenfonds niet worden gehaald (strategisch risico). Daarnaast worden ook de operationele risico's beoordeeld.

Binnen de financieringsmogelijkheden streeft het pensioenfonds naar het goed verzorgen van het pensioen door de koopkracht van de rechten van de deelnemers en de pensioenen van de pensioengerechtigden, zowel nu als in de toekomst, zo goed mogelijk in stand te houden.

De mate waarin het pensioenfonds risico's neemt is vastgelegd in de policy beliefs (kwalitatieve risicohouding) en de kwantitatieve risicohouding. De risico's van het pensioenfonds worden jaarlijks opnieuw beoordeeld, vastgelegd in een risicomanagementraamwerk en besproken binnen het bestuur.

De risico's van het pensioenfonds worden gecategoriseerd op basis van de risicocategorieën van FIRM, een methodiek die is ontwikkeld door DNB en die in de handreiking 'integraal risicomanagement voor pensioenfondsen' van de Pensioenfederatie is opgenomen. De risicocategorieën zijn:

Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Matching- en renterisico's (hieronder vallen ook het valutarisico, inflatierisico en het liquiditeitsrisico)	Omgevingsrisico
Marktrisico	Operationele risico's
Kredietrisico	Uitbestedingsrisico
Verzekeringstechnisch risico	IT-risico
	Integriteitsrisico
	Juridische risico's (waaronder het verslagleggingsrisico)

Het pensioenfonds is per 1 januari 2017 overgegaan van een herverzekering van alle pensioenverplichtingen naar eigen beheer.

De pensioenadministratie en de beleggingen zijn uitbesteed aan respectievelijk Delta Lloyd Levensverzekering N.V. en Delta Lloyd Asset Management N.V. De communicatie naar (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wordt grotendeels door het pensioenfonds zelf uitgevoerd. De afspraken over de uitbesteding zijn gedaan in overeenstemming met het uitbestedingsbeleid.

Het pensioenfonds is overigens verantwoordelijk voor de processen die het pensioenfonds heeft uitbesteed en bewaakt daarom deze processen.

In de volgende paragraaf worden de verschillende risicocategorieën toegelicht.

2. Risico's

Matching- en renterisico's

Het matching- en renterisico is het gevolg van het niet goed op elkaar afgestemd zijn van bezittingen en verplichtingen als gevolg van wijziging rente, ongelijke looptijden, valutabewegingen, liquiditeit en inflatie.

Dit risico is beperkt doordat het pensioenfonds 85% - 95% van de verplichtingen is afgedekt met beleggingen in vastrentende waarden en swaps waarvan de duration ongeveer gelijk is aan de duration van de verplichtingen. Renteontwikkelingen kunnen een grote invloed hebben op de dekkingsgraad. Door deze afdekking is de invloed bij ons pensioenfonds beperkt.

De belangrijkste beheersmaatregelen voor de beperking van het matching- en renterisico zijn:

- 85% - 95% van de van de verplichtingen is afgedekt door langlopende obligaties en swaps waarvan de duration ongeveer gelijk is aan de duration van de verplichtingen. Om de duration van obligaties en van de verplichtingen gelijk aan elkaar te krijgen, worden swaps aangekocht. De duration wordt à-tempo door de vermogensbeheerder gemonitord.
- Het collateral management wordt dagelijks uitgevoerd door de vermogensbeheerder.. De vermogensbeheerder doen dat op basis van hun tegenpartijbeleid dat door het pensioenfonds is beoordeeld. Als de waardes van de swaps en daarmee de onderpanden te hoog worden wordt geprobeerd langlopende obligaties aan te kopen om de swaps te verminderen.
- Voldoende expertise in het bestuur. Een externe beleggingsadviseur is toegevoegd aan de beleggingscommissie.
- De beleggingscommissie volgt de ontwikkeling van de dekkingsgraad, beleggingsperformance, duration, matchinspercentage door middel van een maandelijkse beleggingsrapportage die ieder kwartaal in de beleggingscommissie worden besproken.
- Op kwartaalbasis wordt een stresstests uitgevoerd onder meer op de renteontwikkelingen (in de riskmonitor).
- Een keer in de twee à drie jaar wordt een ALM-studie uitgevoerd waarin ondermeer het beleggingsbeleid wordt getoetst.
- Monitoring van de beheersmaatregelen door de beleggingscommissie.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de beleggingsopbrengsten door dalende of stijgende valuta in de portefeuille negatief wordt beïnvloed. Het valutarisico in de matchingportefeuille is door middel van valutatermijncontracten afgedekt. De valutarisico's in de rendementsportefeuille worden niet afgedekt. De rendementsportefeuille is bedoeld voor het genereren van extra rendement. De rendementsportefeuille is gediversifieerd (ook in de valuta-exposure) waardoor de valuta-verliezen/winsten in het verleden beperkt zijn gebleven. Doordat de verplichtingen bijna volledig zijn afgedekt (rente en valuta) kan in de rendementsportefeuille meer risico worden genomen.

De belangrijkste beheersmaatregelen voor de beperking van het valutarisico zijn:

- In de matchingportefeuille worden de beleggingen in vreemde valuta afgedekt door middel van valutatermijncontracten binnen de fondsen.
- Het valutarisico wordt gemonitord door de combinatie van de eigen kwartaalrapportage en de Risk Monitor die wordt opgesteld door Kasbank.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds de beleggingen niet tijdig en/of tegen een aanvaardbare prijs kan omzetten in liquide middelen en daardoor op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

De beleggingsportefeuille van het pensioenfonds is erg liquide omdat er met name belegd wordt in beleggingsfondsen waarvan de onderliggende stukken op de markt worden verhandeld. Daardoor kan er dagelijks in de beleggingsfondsen worden gehandeld. Alleen een gedeelte van de vastgoedportefeuille (Vesteda en Q-park) is minder liquide (nog geen 3% van de portefeuille).

Doordat het pensioenfonds nagenoeg alleen maar liquide beleggingen heeft is het liquiditeitsrisico voor het voldoen van de uitkeringen nagenoeg niet aanwezig. Bovendien dekt de inkomende premie grotendeels de uit te keren bedragen.

Wel zou een liquiditeitsrisico kunnen ontstaan door een sterke stijging van de rente, waarbij collateral (ingeval van swaps transacties) moet worden gestort aan de tegenpartij.

In het kader van EMIR komt er een clearingverplichting voor derivaten. Deze verplichting is voor het pensioenfonds uitgesteld tot 21 september 2019. Met deze verplichting hebben pensioenfondsen meer liquiditeit nodig en is het in de toekomst moeilijker om swapcontracten af te sluiten. In samenwerking met de vermogensbeheerder zijn de vereisten in verband met EMIR geïnventariseerd. Het pensioenfonds voldoet aan de EMIR regelgeving. De vermogensbeheerder bewaakt dat en dit onderwerp komt regelmatig aan de orde tijdens de beleggingscommissie.

De belangrijkste beheersmaatregelen voor de beperking van het liquiditeitsrisico's zijn:

- Liquide houden van het grootste deel van de beleggingsportefeuille; periodieke monitoring in de beleggingscommissie.
- Collateral management maakt onderdeel uit van de uitbestedingsovereenkomst en wordt dagelijks door de vermogensbeheerder uitgevoerd (op basis van het tegenpartijbeleid die door de vermogensbeheerder is vastgesteld en door het pensioenfonds is beoordeeld).

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat als gevolg van prijsstijgingen bezittingen minder waard worden en verplichtingen in waarde toenemen. De (gewezen) deelnemers en gepensioneerden lopen met name het risico dat de te verlenen toeslagen de inflatie niet bijhouden. Door meer rendement te halen dan de 'risicovrije rente' die is besloten in de rentetermijnstructuur van DNB probeert het pensioenfonds de indexatieambitie te realiseren. De bron hiervan is de rendementsportefeuille. Hiervan mag worden verwacht dat het rendement op lange termijn de inflatie 'verslaat'.

Stijgende inflatie gaat in de regel gepaard met een stijgende rente. Het renterisico is echter grotendeels afgedekt. Van een stijgende rente profiteert het pensioenfonds dus weinig. Het pensioenfonds hecht aan bescherming van de nominale rechten. De renteontwikkeling wordt binnen de beleggingscommissie gemonitord. Bij een stijgende rente en inflatie kan het pensioenfonds besluiten om de renteafdekking te verminderen.

In het pensioenreglement is geen onvoorwaardelijke indexatietoezegging opgenomen.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- De indexatieambitie wordt getoetst door middel van een periodieke ALM-studie en een jaarlijkse haalbaarheidstoets waarin het pensioenresultaat wordt getoetst.
- Bewaking van het beleggingsrendement op basis van maandrapportages en inflatieverwachting door een maandelijkse bepaling van de reële dekkingsgraad.
- In het pensioenreglement is geen onvoorwaardelijke indexatietoezegging opgenomen.

Er worden op dit moment geen inflation linked bonds aangekocht omdat deze zeer duur zijn en het effect beperkt is. Daarbij zijn geen instrumenten op de markt met Nederlandse inflatie. Wel worden de inflatieontwikkelingen gemonitord en periodiek in de beleggingscommissie besproken of een beschermingsconstructie in de vorm van inflation linked bonds opportuun is.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico van veranderingen in de waarde van de zakelijke waarden als gevolg van wijzingen in de marktprijzen. De omvang van dit risico neemt toe naarmate de beweeglijkheid van de koersen groter is en het aandeel in zakelijke waarden door de dynamische beleggingsmix toeneemt. Het pensioenfonds belegt met name in beleggingsfondsen waarvan de onderliggende stukken beursgenoteerd zijn. Door middel van een zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen in de beleggingsfondsen over verschillende regio's en economische sectoren tracht het pensioenfonds het marktrisico te beperken.

In de vastrentende waarden kan er sprake zijn van een volatiele creditspread die door het pensioenfonds wordt bewaakt.

In de portefeuille zitten geen risicovolle beleggingsproducten of producten die het pensioenfonds niet kent of waarvan het pensioenfonds geen expertise heeft.

Verder wordt er alleen actief belegd (in tegenstelling tot index tracking) indien het pensioenfonds overtuigd is van de potentiële meerwaarde. Ingeval actief beleggen wordt de tracking error beoordeeld op aanvaardbaarheid.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- Zorgvuldige selectie en spreiding in beursgenoteerde beleggingen.
- Uitvoeren van een ALM-studie die om de twee à drie jaar worden uitgevoerd om het beleggingsbeleid vast te stellen en/of te herijken.
- Monitoring beleggingsperformance en mandaat door middel van maandrapportages bijeenkomsten in de beleggingscommissie.
- Op kwartaalbasis er worden stresstests uitgevoerd.
- Ieder jaar wordt een lange termijn analyse uitgevoerd op basis waarvan het strategische en het tactische beleggingsbeleid aangepast kan worden.
- Het pensioenfonds heeft een beleggingsadviseur aangesteld die het pensioenfonds helpt het beoordelen van de portefeuille.
- Het fonds belegt niet in instrumenten die zij niet kent.
- Passief beleggen of bij actief beleggen de tracking error beoordelen.

Concentratie- en correlatierisico

Onderdeel van het marktrisico is het concentratie- en correlatierisico. Dit is het risico dat als gevolg van een ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille. Dit risico wordt beperkt door een zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen. Het pensioenfonds belegt alleen in beleggingsfondsen en is gespreid door het beleggen in wereldwijde en Europese beleggingsfondsen.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- Zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen.
- Uitvoeren van ALM-studie's om het beleggingsmandaat vast te stellen en/of te herijken.
- Monitoring van de beleggingsperformance en het beleggingsmandaat door middel van maandrapportages, risk monitor en bijeenkomsten in de beleggingscommissie.

Kredietrisico's/faillissementsrisico

Het kredietrisico houdt in dat een tegenpartij de contractuele of andere verplichtingen niet nakomt (tegenpartijrisico).

Het pensioenfonds loopt krediet- en faillissementsrisico in de beleggingsportefeuille. De belangrijkste beheersmaatregelen in die portefeuilles zijn:

- Beleggingsmandaat geeft dat het pensioenfonds grotendeels belegt in (semi) overheidswaardepapieren of collateralized obligaties. Het belang in bedrijfsobligaties bedraagt 25% van de totale obligatieportefeuille.
- Voor het kredietrisico geldt een limiet. De maatstaf voor het kredietrisico is de credit rating, die gemiddeld boven de A3 moet liggen (WARF systematiek).
- De credit exposure wordt gemonitord door de beleggingscommissie via de risk monitor.
- De credit spread wordt meegenomen in de stresstest die onderdeel zijn van de risk monitor.
- Collateral management maakt onderdeel uit van de overeenkomst met de vermogensbeheerder en wordt dagelijks door de vermogensbeheerder uitgevoerd. De werking hiervan wordt via de ISAE 3402 II rapportage door het pensioenfonds beoordeeld.

Verzekeringstechnische risico's

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn het lang en kort levenrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Daarnaast hebben deelnemers individuele keuzes ten tijde van pensioneren (flexibilisering).

Sterfte: het risico dat verliezen optreden als gevolg van verschillen tussen de werkelijke en veronderstelde sterfte en ontwikkelingen in de sterfteverwachting.

Arbeidsongeschiktheid: het risico dat verliezen optreden als gevolg van verschillen tussen de werkelijke en veronderstelde arbeidsongeschiktheid en ontwikkelingen in de verwachting inzake arbeidsongeschiktheid.

Flexibilisering: het risico dat verliezen optreden als gevolg van selectieve keuzes door de deelnemers.

Afwijkingen in de werkelijke sterfte en arbeidsongeschiktheid ten opzichte van de veronderstelde sterfte en arbeidsongeschiktheid komen via het technische resultaat tot uitdrukking.

Het langlevensrisico is het belangrijkste risico. Het langlevensrisico wordt tot uitdrukking gebracht in de overlevingstafels van het AG. Het pensioenfonds hanteert de meest recente tafel zodat die altijd in de financiële positie van het pensioenfonds tot uitdrukking komt. Bij beleidbeslissingen worden de ontwikkelingen in de levensverwachting meegenomen. Periodiek wordt de ervaringssterfte van het pensioenfonds beoordeeld. Het pensioenfonds verzekert het lang leven risico niet. De kosten hiervoor zijn hoog en er zijn geen effectieve producten in de markt om dit risico te mitigeren. Het langlevensrisico wordt gemonitord door de tweejaarlijkse update van de AG-prognosestafels. Ook heeft het pensioenfonds de middelen om het langlevensrisico te absorberen.

Het pensioenfonds beoordeelt jaarlijks of er behoefte is aan herverzekering van het overlijdensrisico. Het arbeidsongeschiktheidsrisico is sinds 1 januari 2017 niet meer

verzekerd bij het pensioenfonds, maar wordt gedragen door de werkgever. Aan de hand van een stress scenario wordt beoordeeld of het effect op de dekkinggraad acceptabel is. Doordat het pensioengevend salaris is beperkt tot € 103.519 is het kort leven en voor het pensioenfonds beperkt.

Voor de gevolgen van mogelijke selectie bij de individuele keuzes rondom pensioneren wordt bij de onderlinge uitruil van partner- en ouderdomspensioen een antiselectie afslag toegepast. Daarnaast worden de gemaakte keuzes door het pensioenfonds bijgehouden en worden de flexibiliseringsfactoren jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij gewijzigde omstandigheden. Doordat het hier gaat om individuele keuzes op de pensioendatum is het risico beperkt.

Omdat het sterfte- en arbeidsongeschiktheidsrisico van invloed is op de toekomstige toeslagverlening zijn een aantal beheersmaatregelen genomen.

Huidige maatregelen:

- Beoordeling jaarlijkse premie op kostendekkendheid.
- Analyse technisch resultaat (op jaarbasis).
- Implementatie van de nieuwe AG-prognosetafels en controle op toepassing hiervan in premie en voorzieningen.
- Het periodiek beoordelen van de ervaringssterfte.
- Het periodiek beoordelen van de flexibiliseringsfactoren op basis van de meest recente inzichten.
- Periodieke beoordeling m.b.t. herverzekering (kort leven en arbeidsongeschiktheid).

Omgevingsrisico's

Het omgevingsrisico is het risico van veranderingen die van buiten het pensioenfonds komen en van invloed (kunnen) zijn op het pensioenfonds. De belangrijkste omgevingsrisico's voor het pensioenfonds zijn de reputatie, politiek risico en de afhankelijkheden van de sponsor, pensioenadministrateur, van de vermogensbeheerder.

Het pensioenfonds volgt alle ontwikkelingen in (voorgenomen) wet- en regelgeving op de voet zodat het pensioenfonds tijdig kan anticiperen op deze ontwikkelingen. Een van de belangrijkste omgevingsrisico op dit moment is het samengaan van Delta Lloyd met Nationale Nederlanden. Dat kan gevolgen hebben voor het pensioenfonds omdat de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerder onderdeel uitmaakt van deze integratie. Daarnaast maakt het pensioenfonds voor de bemensing van het fonds en de benodigde middelen in grote mate gebruikt van het bedrijf. De integratie van de bedrijven brengt veel onzekerheid, wijziging in structuren en een verloop van medewerkers met zich mee. Dat kan voor het pensioenfonds grote gevolgen hebben.

Het pensioenfonds zal daarom de integratie van DL en NN nauwlettend in de gaten houden en heeft ook maatregelen genomen om de continuïteit van het pensioenfonds te waarborgen.

De administratievoorziening zorgt er onder meer voor dat, als de sponsor de uitvoeringsovereenkomst niet voortzet, het pensioenfonds de uitvoering van de opgebouwde rechten kan blijven bekostigen. Het pensioenfonds heeft overeenkomsten met de vermogensbeheerder en de pensioenadministrateur gesloten. Daarnaast is in de statuten geregeld dat bestuursleden na uitdiensttreding bij de werkgever kunnen aanblijven als dat noodzakelijk is.

Ook heeft het pensioenfonds maatregelen getroffen om reputatieschade te voorkomen of te beperken, onder andere door een integriteitsbeleid, gedragscode, klachtenprocedure, incidentenregeling, crisisplan en een noodprocedure.

Operationele risico's

Dit is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. De operationele processen zijn grotendeels uitbesteed aan de pensioenadministrateur. De risico's die met de operationele processen samenhangen zijn daarom beschreven onder het uitbestedingsrisico. De communicatie naar de deelnemers, slapers en gepensioneerden wordt voor een deel door het pensioenfonds zelf uitgevoerd (helpdesk, klachten, website).

Een van de belangrijkste operationele risico is de informatieverstrekking en de volledigheid en juistheid van het deelnemersbestand.

De belangrijkste beheersmaatregelen die hiervoor zijn getroffen zijn:

- Uitbestedingsovereenkomst met SLA-afspraken en de periodiek rapportage hierover.
- Beoordelen van de ISAE 3402, type 2 rapportages.
- Jaarkalender, waarin alle activiteiten die het pensioenfonds moet uitvoeren, zijn opgenomen.
- Taken, procedures en controles binnen de administratie zijn vastgelegd.
- Een interne communicatieadviseur bewaakt de informatieverstrekking en communicatie.
- Periodieke check of aan wettelijke informatievoorziening wordt voldaan.
- Op kwartaalbasis wordt aan het bestuur gerapporteerd over de kritische performance indicatoren (kpi's).
- De opmerkingen van de visitatiecommissie, controlerend accountant en certificerend actuaris worden geborgd door de follow-up hierop in bestuursvergaderingen te agenderen.
- Het bestuursbureau voert streekproeven uit.

Uitbestedingsrisico's

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, de integriteit en kwaliteit van de dienstverlening van het pensioenfonds, door uitbesteding aan een derde, wordt geschaad. De uitbesteding van de pensioenadministratie is uitbesteed aan DL Levensverzekering en de uitbesteding van het vermogensbeheer is uitbesteed aan NN IP (voorheen DLAM). Beide maken onderdeel uit van de organisatie van de werkgever/sponsor. De integratie van DL met NN kan ook gevolgen hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening door de uitbestede partners. Het pensioenfonds volgt daarom de integratie op de voet.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- Navolging van het uitbestedingsbeleid;
- Navolging van de procedure voor belangenverstremgeling;
- SLA-afspraken met uitbestedingspartijen en het bewaken van deze afspraken door het bestuursbureau;
- Het bewaken van de afspraken in het beleggingsmandaat;
- Beoordelen van de kwartaalrapportages met betrekking tot de operationele uitvoering en (beleggings)performance.
- Beoordelen en binnen het bestuur bespreken van ISAE 3402 type II rapportages van de uitvoerder en de vermogensbeheerder.
- Controle op de verwerking van mutaties door middel van verbandcontroles, steekproeven en opstellen en beoordelen van de een klachtenrapportage.

IT-risico's

Het IT-risico is onder meer het risico dat het IT-beleid, beveiliging, beheersbaarheid van de bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu, of onvoldoende beveiligd zijn. Het pensioenfonds heeft geen eigen IT-systemen, maar maakt gebruik van de systemen van de pensioenuitvoerder en vermogensbeheerder. De pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerder hebben een eigen informatiebeleid waarvan de beheersmaatregelen zijn beschreven in de ISAE 3402 rapport (type II). Bij deze beheersmaatregelen wordt ingegaan op Change management, Service Level management, Security management en Operations. Deze maatregelen worden geaudit door een onafhankelijke externe accountant.

Integriteitrisico's

Het integriteitrisico is het risico dat de integriteit van het pensioenfonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere en onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers, het bestuur en medewerkers van leveranciers die werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds bij de toepassing van wet- en regelgeving en maatschappelijke normen. Het pensioenfonds is zich bewust van eventuele schijn van belangenverstremeling. Betrokkenen bij de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerder kunnen geen lid zijn van het bestuur.

De belangrijkste beheersmaatregelen zijn:

- Integriteitsbeleid die periodiek wordt beoordeeld.
- Gedragscode voor het pensioenfonds; de naleving daarvan wordt beoordeeld door de compliance officer. De verbonden personen moeten jaarlijks tekenen voor naleving.
- In het besturingsreglement is een procedure voor belangenverstremeling opgenomen.
- Het pensioenfonds heeft een procedure voor privacy en hoe om te gaan met vertrouwelijke gegevens.
- Het pensioenfonds heeft een incidentenregeling ingevoerd.
- In het uitbestedingsbeleid is ook het integriteitrisico bij uitbesteding opgenomen.
- Verantwoord beleggen is ingebed in ons beleggingsbeleid. De asset manager heeft de UNPRI ondertekend en heeft geen bedrijven in de beleggingsportefeuille waar controversiële wapens worden geproduceerd en verhandeld.
- Het pensioenfonds voert jaarlijks een SIRA uit.
- Het pensioenfonds heeft een klokkenluidersregeling.

Juridische risico's

Het juridisch risico is het risico dat wet- en regelgeving niet of onvoldoende worden nageleefd, bedreiging van de rechtspositie van het fonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn en aansprakelijkheid. Daarnaast dient het pensioenfonds te voldoen aan regelgeving en aanwijzingen van DNB met betrekking tot het financiële verslag.

De belangrijkste maatregelen met betrekking tot de algemene juridische en compliance risico's zijn:

- Het pensioenfonds beschikt over een juridisch adviseur. Deze houdt ontwikkelingen op juridisch gebied in de gaten, met name op pensioen juridisch gebied.
 - De juridisch adviseur toetst periodiek of het pensioenfonds over de benodigde juridische documenten beschikt en of die in overeenstemming met de voorschriften zijn opgemaakt.
 - De juridisch adviseur is betrokken bij het opstellen en aanpassen van de juridische documenten.
 - De juridisch adviseur bewaakt de consistentie van de juridische documenten.
 - De juridisch adviseur is aanwezig bij vergaderingen van het bestuur en het management team en bewaakt de juridische juistheid van besluitvoorbereiding, besluitvorming en formulering van besluiten.
- De juridische documenten worden integraal binnen het bestuur besproken en goedgekeurd.
- Het pensioenfonds is lid van de Pensioenfederatie. Deze bedrijfstakkoepel houdt ook de relevante juridische ontwikkelingen in de gaten, ageert daarop en geeft die actief door aan de leden.
- Er is een bezwaar- en klachtenprocedure opgesteld. Hiermee voorkomt het pensioenfonds dat klachten en bezwaren snel een juridisch risico vormen.
- Voor complexe zaken en gevoelige trajecten wordt tevens advies ingewonnen bij gespecialiseerde externe juristen.
- Voor de bestuurders en het pensioenfonds is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
- De compliance officer ziet er op toe dat de compliance issues worden opgevolgd.
- Voor beleidsbepalers van het pensioenfonds is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

De belangrijkste maatregelen met betrekking tot de financiële verslaglegging zijn:

- Het pensioenfonds volgt de wet- en regelgeving met betrekking tot de verslaglegging.
- Het jaarverslag wordt beoordeling door de verslagleggingscommissie en gecontroleerd door controlerend accountant en certificerend actuaaris.
- Het pensioenfonds vult ieder jaar een checklist jaarrekening pensioenfondsen in om te beoordelen of alle punten in de wet- en regelgeving zijn verwerkt.
- De uitvoering van de rapportages is geregeld in de SLA-overeenkomst.

BIJLAGE 3 FINANCIËEL CRISISPLAN

Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd (hierna: het fonds) hanteert het volgende financieel crisisplan. Een financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief zou kunnen inzetten, indien de dekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritieke waarden, waardoor de rechten en aanspraken binnen het fonds in gevaar komen. Het financieel crisisplan dient te worden opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Het crisisplan is een leidraad en geeft een kader aan van oplossingsrichtingen in geval van een financiële crisis. Met dit document beoogt het bestuur bewustwording te creëren bij alle betrokken partijen. Daarnaast hecht het bestuur er waarde aan om reeds vooraf afspraken te maken met CAO-partijen. Het bestuur is van mening dat het noodzakelijk is dat deze afspraken van tevoren worden gemaakt, om te voorkomen dat in de drukte van een crisis mogelijkheden over het hoofd worden gezien.

Tot 2017 was het fonds volledig verzekerd. Op grond daarvan hoefde het fonds tot aan die datum geen crisisplan op te stellen. In 2016 heeft het bestuur voorrang gegeven aan onderwerpen die het meer urgent achtte en die in meerderheid verband houden met de transitie naar een fonds in eigen beheer. Het crisisplan dat in 2016 is opgesteld schetst de belangrijkste kaders en voldoet aan de wettelijk gestelde vereisten. Het bestuur is voornemens in de nabije toekomst te komen tot een verdere verfijning van het plan. Daarbij is in aanmerking genomen dat de financiële opzet (en in het bijzonder de rentehedge, die uitgaat van een afdekking van het renterisico van tussen 85% en 95%) onveranderd primair gericht blijft op het voorkomen van crisissituaties.

De beleggingscommissie van het fonds (die ook ziet op het financieel risicomanagement) zal minimaal jaarlijks beoordelen of een update van het crisisplan benodigd is op basis van de dan geldende situatie en/of cijfers. Indien een update aan de orde is, zal een herzien crisisplan aan het bestuur en aan het Verantwoordingsorgaan worden voorgelegd. Het huidige crisisplan is gebaseerd op de economische parameters per augustus 2016.

Elementen van een crisisplan

In het financieel crisisplan moet worden ingegaan op de volgende elementen zoals benoemd in de Beleidsregel financieel crisisplan pensioenfondsen die van kracht was tot en met 2015, inmiddels ondervangen in artikel 29b van het Besluit FTK:

1. Wanneer is er naar de mening van het fonds sprake van een crisis;
2. Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten;
3. Welke maatregelen heeft het fonds ter beschikking in geval van een crisis;
4. Hoe realistisch is de inzet van de maatregelen;
5. Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen;
6. Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging voor de belanghebbenden van het fonds;
7. Op welke wijze wordt er met belanghebbenden van het fonds gecommuniceerd en wanneer;
8. Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven;

9. Op welke wijze wordt het crisisplan periodiek getoetst.

10. Deze negen elementen komen terug in de negen paragrafen van dit crisisplan.

Wanneer is sprake van een crisis?

Het bestuur is van mening dat er sprake is van een crisissituatie indien er geen herstel (meer) mogelijk is binnen de hiervoor wettelijk gestelde termijnen zonder aanspraken en rechten te korten. Een crisissituatie kan daarmee worden gedefinieerd als een situatie waarbij de dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritieke waarden waardoor de rechten en aanspraken in gevaar komen.

Een crisissituatie kan zich onderscheiden van een herstelsituatie. Bij een herstelsituatie is het mogelijk te herstellen binnen de gestelde wettelijke termijnen, zonder dat gebruikmaking van de kortingsmaatregel nodig is. Binnen een crisissituatie kunnen bepaalde maatregelen niet uitblijven. Hierbij is het zeer waarschijnlijk dat kortingen dienen te worden ingezet.

In het Financieel Toetsingskader worden twee situaties onderscheiden waarin pensioenaanspraken en –rechten gekort dienen te worden:

a) indien op het moment van vaststelling of actualisering van het herstelplan sprake is van een beleidsdekkingsgraad zodanig dat het fonds naar verwachting niet binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad, dient gedurende datzelfde boekjaar een korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting mag over maximaal de looptijd van het herstelplan worden gespreid, waarbij alleen de eerste korting onvoorwaardelijk is).

b) indien sprake is van een beleidsdekkingsgraad die gedurende vijf opeenvolgende evaluatiemomenten onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft (en de actuele dekkingsgraad van het fonds is op het 5^e evaluatiemoment eveneens lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad), dient op het vijfde evaluatiemoment een korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting mag over maximaal de looptijd van het herstelplan worden gespreid, de gespreide kortingen zijn echter wel allen onvoorwaardelijk).

Het fondsbeleid is er in belangrijke mate op gericht om deze situaties te voorkomen. Crises bestaan in allerlei gradaties. Situaties waarin kortingsmaatregelen aan de orde zijn, beschouwt het bestuur uiteraard als crises. Maar ook gevallen waarin de financiële positie zich significant verslechtert, waardoor de kans op kortingsmaatregelen toeneemt, ziet het fonds als crisis. Het markeert daarbij de grens van de vereiste dekkingsgraad, en vijf %-punten daarboven. Als die grenzen worden doorgeschreden is dat voor het fonds in de eerste plaats aanleiding de (dynamische) vormgeving van het beleggingsbeleid in heroverweging te nemen.

In dit crisisplan wordt aangegeven hoe het bestuur zal handelen in de (financiële) situatie waarin een korting onafwendbaar is, maar vooral ook ter voorkoming van een dergelijke situatie.

1. Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten

Het vereist eigen vermogen (VEV) van het fonds bedraagt per 1 januari 2017 op basis van de vereisten van het FTK circa 12%, zodat de vereiste dekkingsgraad gelijk is aan ongeveer 112%. De kritieke dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het fonds naar verwachting (volgens de voorgeschreven herstelplansystematiek en het daartoe op te stellen

dekkingsgraadsjabloon) binnen de looptijd van het herstelplan precies herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Op het moment van opstellen van dit crisisplan is er geen sprake van een tekortsituatie bij het fonds, en is er derhalve ook geen herstelplan opgesteld door het fonds. De kritieke dekkingsgraad is afhankelijk van het geldende beleid en de marktomstandigheden ten tijde van het bepalen van het herstelpad.

Op basis van de rentetermijnstructuur eind augustus 2016, de rendementen zakelijke waarden uit de ALM en de veronderstelling dat vermogen ter waarde van 90% van de verplichtingen (zijnde het midden van de bandbreedte van 85% tot 95%) wordt aangewend voor de afdekking van het renterisico is de kritieke dekkingsgraad voor het fonds 102,1%. In onderstaande tabel is voor een zestal scenario's van marktrente (looptijdonafhankelijke schokken op de gehanteerde rentetermijnstructuur) en verwacht rendement op zakelijke waarden, de kritieke dekkingsgraad per 1 januari 2017 opgenomen. Bij deze dekkingsgraden zou, op basis van de betreffende scenario's, het pensioenfonds naar verwachting nog voldoende herstelkracht hebben om binnen de looptijd van tien jaar over een dekkingsgraad te beschikken gelijk aan het vereiste niveau.

Rente TV / Rendement VRW	Rendement ZW	Kritieke dekkingsgraad per 1 januari 2017
-/- 0,25%	-/- 1,00%	101,7%
-/- 0,50%	-/- 1,00%	99,9%
-/- 0,50%	-/- 2,00%	101,4%
0,00%	0,00%	102,1%
0,25%	1,00%	102,6%
0,50%	1,00%	104,8%
0,50%	2,00%	103,0%

Op het moment dat er (daadwerkelijk) sprake is van een tekortsituatie, dat wil zeggen zodra de beleidsdekkingsgraad op enig kwartaaleinde lager is dan de vereiste dekkingsgraad, zal het fonds een herstelplan dienen op te stellen. In dat herstelplan zal de kritieke dekkingsgraad bij actuele marktomstandigheden worden bepaald.

Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van het fonds ligt tussen de 4 en 4,5%, zodat de minimaal vereiste nominale dekkingsgraad ligt tussen de 104,0% en 104,5%. Het kritieke pad is de benodigde ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad, indien lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waarbij het "nog net" mogelijk is om binnen vijf jaar te herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad, zodat een korting vanwege duurzaam dekkingstekort niet aan de orde is. Het kritieke pad is in sterke mate afhankelijk van de marktrente, de verwachte rendementscurve en het aantal evaluatiemomenten dat er reeds sprake is van een beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

In navolgende tabel is een globale inschatting van het kritieke pad weergegeven voor een aantal scenario's voor het fonds, waarbij de rentetermijnstructuur van de technische voorziening (RTS) c.q. het verwacht rendement op vastrentende waarden enerzijds en het verwacht rendement op zakelijke waarden anderzijds met genoemde percentages zijn verhoogd of verlaagd. De vorm van de feitelijke rentetermijnstructuur op enig moment kan er toe leiden dat het werkelijke kritieke pad op dat moment afwijkt van hetgeen is opgenomen in onderstaande tabel.

Kritieke pad, bij aantal evaluatiemomenten dat beleidsdekkingsgraad reeds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad

Rente TV / Rendement VRW	Rendement ZW	1 ^e evaluatiemoment	2 ^e evaluatiemoment	3 ^e evaluatiemoment	4 ^e evaluatiemoment	5 ^e evaluatiemoment
-/- 0,25%	-/- 1,00%	99,9%	100,3%	101,4%	102,9%	104,5%
-/- 0,50%	-/- 1,00%	99,6%	100,0%	101,2%	102,8%	104,5%
-/- 0,50%	-/- 2,00%	100,0%	100,3%	101,8%	103,2%	104,5%
0,00%	0,00%	99,9%	100,3%	101,4%	103,0%	104,5%
0,25%	1,00%	99,9%	100,2%	101,3%	103,0%	104,5%
0,50%	1,00%	100,0%	100,6%	102,0%	103,5%	104,5%
0,50%	2,00%	99,7%	100,0%	101,2%	103,0%	104,5%

Toelichting bij de tabel:

De beleidsdekkingsgraad ad 101,8% op het 3e evaluatiemoment bij een afname van de marktrente van 0,50% en afname van het verwacht rendement op zakelijke waarden van 2,00% ten opzichte van het uitgangspunt houdt het volgende in: Indien er sprake is van afname van de marktrente van 0,50%, een afname van het verwacht rendement op zakelijke waarden van 2,00% en de beleidsdekkingsgraad van het fonds is op het 3e achtereenvolgende evaluatiemoment lager dan 101,8% dan is de verwachting dat de beleidsdekkingsgraad van het fonds op het 5e evaluatiemoment nog steeds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en dat op dat moment een korting dient te worden doorgevoerd, er van uitgaande dat ook de actuele dekkingsgraad op het 5e evaluatiemoment lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Deze korting is onvoorwaardelijk, maar mag wel worden gespreid.

Hieronder volgt een tabel waarin voor verschillende actuele dekkingsgraden op het 5e achtereenvolgende evaluatiemoment waarop de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad (en de beleidsdekkingsgraad van het fonds eveneens lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad) is weergegeven welk kortingspercentage noodzakelijk is gegeven een spreiding van de korting over de gehele looptijd. Overigens kan het bestuur besluiten tot spreiding over een kleiner aantal jaren, bijvoorbeeld op grond van evenwichtigheid en/of uitvoerbaarheid.

Actuele dekkingsgraad op het 5e evaluatiemoment	Kortingspercentage
104,5%	n.v.t.
100,0%	4,3%
97,5%	6,7%
95,0%	9,1%

De actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad van het fonds worden door het bestuur maandelijks gemonitord, zodat een situatie waarbij het fonds zonder korten niet meer tijdig kan herstellen, tijdig kan worden gesignaleerd.

2. Welke maatregelen heeft het fonds ter beschikking in geval van een crisis?

Beheersing van financiële risico's is essentieel. Daarom wordt onder andere periodiek via ALM-studies getoetst of premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid nog voldoende

robuust zijn vormgegeven. Hierbij wordt het beleid getoetst binnen verschillende economische scenario's. Daarnaast wordt door middel van integraal risicomanagement binnen het fonds periodiek gekeken naar de risico's die het fonds loopt, de beheersing daarvan en het beleid daaromheen. Desalniettemin kan een crisissituatie ontstaan.

In een crisissituatie zal het bestuur bestaande sturingsmiddelen inzetten en maatregelen nemen om de crisissituatie het hoofd te bieden. Daarnaast zal het bestuur andere sturingsmiddelen die de herstelkracht van het fonds bevorderen in overweging nemen. In het bijzonder zal het bestuur, als de dekkingsgraad daalt in de richting van de vereiste dekkingsgraad, herbezien of de voorgenomen dynamische vormgeving van het beleid in de omstandigheden op dat moment nog passend is.

Het bestuur van het fonds is van mening dat alle sturingsmiddelen ingezet zouden moeten worden alvorens een kortingsmaatregel aan de orde kan zijn. Vanwege de aard van de overeenkomst zijn de mogelijkheden met betrekking tot aanpassing van de regeling zeer beperkt. Desalniettemin zal het bestuur, mocht dat aan de orde zijn, een beroep doen op sociale partners om de regeling aan te passen als dat in het licht van een (aanstaande) kortingsmaatregel evenwichtig lijkt.

Omdat premiebeleid en regeling buiten de bevoegdheid van het bestuur vallen, en omdat het toeslagbeleid al gericht is op voorkoming van crisissituaties (in die zin dat het fonds een prudentere ondergrens hanteert dan wettelijk bepaald), zijn de nadere sturingsmiddelen die het fonds ter beschikking heeft feitelijk beperkt tot aanpassingen in het beleggingsbeleid.

Het al dan niet verlenen van toeslagen wordt niet gezien als een sturingsmiddel om een financiële crisis te bestrijden. Reden is dat het korten of opschorten van de toeslag al gekoppeld is aan de financiële positie van het fonds (voorwaardelijke toeslagverlening is niet aan de orde als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, waarmee het fonds een wat terughoudender toeslagbeleid voert dan wettelijk toegestaan). In een crisissituatie zal dit sturingsmiddel veelal al automatisch ingezet (moeten) worden.

3. Hoe realistisch is de inzet van de maatregelen?

In dit onderdeel wordt nader ingegaan op de verschillende sturingsmiddelen.

a. Het al dan niet aanpassen van het beleggingsbeleid

Op het moment dat de beleidsdekkingsgraad zich in de buurt van de kritieke ondergrens begeeft, wordt het voor het fonds minder opportuun risico's te blijven lopen. Dit geldt tevens voor de situatie waarbij de (actuele) dekkingsgraad binnen een korte periode grote neerwaartse fluctuaties ondergaat.

Bij het zich voordoen van een crisis zal het pensioenfondsbestuur in overleg gaan om te bezien of het (tijdelijk) aanpassen van het strategische beleggingsbeleid (bijvoorbeeld wijziging weging van de portefeuille of verdere afdekking van het renterisico) noodzakelijk is. Eén en ander zal afhankelijk zijn van de dan geldende marktomstandigheden.

Randvoorwaarde bij het aanpassen van het beleggingsbeleid is dat het risicoprofiel op totaalniveau niet wordt vergroot en dat er sprake is van voldoende herstelkracht. Op deelniveau zou overigens wel sprake kunnen zijn van een verhoogd risico. Deze maatregel wordt gezien als een realistische maatregel.

b. Het al dan niet verhogen van de pensioenpremie

De doorsneepremie is een vast percentage van de pensioengrondslagsom en staat voor de met de werkgever overeengekomen duur van de uitvoeringsovereenkomst vast. Vanwege het CDC-karakter van de overeenkomst is dit sturingsmiddel feitelijk

niet inzetbaar.

c. Het al dan niet aanpassen van de pensioenregeling

Op grond van artikel 128 van de Pensioenwet en het besluit FTK moet de premie die een pensioenfonds vraagt voor de uitvoering van een pensioenregeling ten minste kostendekkend zijn. In het pensioenreglement is vastgelegd dat wanneer dat niet het geval is, het pensioenfonds voor zover nodig, de pensioenregeling zal aanpassen (versoberen) door middel van verlaging van de pensioenopbouw. Hiertoe zal het bestuur van het pensioenfonds in contact treden met de sociale partners. Overigens zal een eventuele premie-egalisatiedepot aangewend worden voordat overgegaan wordt tot een kortingsmaatregel. In het verlengde hiervan kan ook gedacht worden aan het wijzigen van de gehele pensioenregeling om te komen tot een structurele oplossing voor een deugdelijke financiële opzet van het pensioenfonds.

Verlaging van de opbouw en inzet van een eventuele premie-egalisatiedepot zijn beide realistische maatregelen, maar met een relatief beperkt effect op de herstelkracht.

d. Het al dan niet korten van pensioenrechten en –anspraken

Als de beleidsdekkingsgraad zich gedurende langere tijd onder het kritieke pad begeeft en de overige maatregelen zijn uitgeput om binnen de wettelijke termijn uit een dekkingstekort te komen, moet het fonds ertoe overgaan de rechten en aanspraken te korten. Deze korting zal in beginsel gespreid plaatsvinden over de duur van het herstelplan. Overwegingen van evenwichtige belangenbehartiging worden hierbij altijd in acht genomen. Tenzij specifieke omstandigheden aanleiding geven tot een andere benadering zal het bestuur uitgaan van uniforme verlaging van alle rechten en aanspraken.

Deze maatregel wordt gezien als een realistische maatregel.

4. Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van de maatregelen?

Alle mogelijke maatregelen zijn geïnventariseerd en beoordeeld op effectiviteit en haalbaarheid. Voor elk van de vier sturingsmiddelen wordt hieronder achtereenvolgens aangegeven hoe realistisch de inzet ervan is, wat het effect ervan op de herstelkracht is, welke belanghebbenden en betrokkenen in geval van de inzet ervan met name relevant zijn, en wat de kernonderdelen van het communicatietraject in dat geval zijn.

	Aanpassen beleggingsbeleid	Aanpassen premiebeleid
Realistisch	Ja, binnen risicogrenzen	Nee
Financiële effecten op herstelkracht	Beperkte herstelkracht	---
Belanghebbenden	DNB, vermogensbeheerders	---
Betrokkenen (naast bestuur)	DNB, vermogensbeheerders	---
Communicatietraject	Communicatie aan: DNB, belanghebbendenorgaan, vermogensbeheerders	---

	Aanpassen pensioenregeling	Korten van aanspraken
Realistisch	Ja	Ja, maar alleen als uiterste redmiddel
Financiële effecten op herstelkracht	Zeer beperkt	Grote herstelkracht
Belanghebbenden	Actieve en/of inactieve deelnemers	Actieve en/of inactieve deelnemers
Betrokkenen (naast bestuur)	CAO-partijen, uitvoerder	DNB, AFM, verantwoordingsorgaan, uitvoerder
Communicatietraject	(1) Bestuur: brief naar CAO-partijen, (2) Communicatie naar DNB, deelnemers en werkgevers	(1) Persoonlijke brief aan alle betrokkenen en belanghebbenden op het moment van uitoefening. (2) Updates en nieuws via website (3) Communicatie naar DNB, belanghebbendenorgaan

5. Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging voor de belanghebbenden van het fonds?

Het bestuur zal in zijn afwegingen als uitgangspunt hanteren dat de belangen van de betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever op evenwichtige wijze worden behartigd. Hierbij wordt naast de diverse deelnemersgroepen onder andere ook gekeken naar generaties.

Het uitgangspunt bij evenwichtige belangenbehartiging is dat bepaalde belanghebbenden niet onevenredig hard geraakt worden door de maatregel(en) (solidariteit). Tevens wordt daarbij rekening gehouden met proportionaliteit: de verhouding tussen het effect van de maatregel op de positie van het fonds (effectiviteit) enerzijds en anderzijds de impact op de groep belanghebbenden. Ook wordt gekeken naar het effect van de maatregelen op de lange termijn (continuïteit/houdbaarheid).

In geval van wijziging van het risicoprofiel zal het bestuur in aanmerking nemen dat de uitwerking daarvan voor verschillende leeftijdscohorten binnen het fonds uiteen kan lopen. Hoewel het bestuur in beginsel uitgaat van een collectieve uitvoering, zal het in een dergelijk geval overwegen of cohorten die nadelig worden geraakt door een wijziging in het risicoprofiel in aanmerking komen voor een compensatie daarvan.

6. Op welke wijze wordt er met belanghebbenden van het fonds gecommuniceerd en wanneer?

Het bestuur zal over het crisisplan, indien gebruik wordt gemaakt (of sprake is van een dreiging) van de in het plan opgenomen crisismaatregelen, communiceren met de deelnemers en de toezichthouder. De verantwoordelijkheid voor deze communicatie ligt bij het het bestuursbureau. Uiteraard zal in de communicatie voldaan worden aan de daarvoor geldende wet- en regelgeving.

7. Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven?

Hoe besluitvorming dient plaats te vinden is vastgelegd in de statuten van het fonds. Indien mogelijk zullen ook in crisissituaties deze bepalingen worden nageleefd. Echter, het acute karakter van een crisissituatie kan noodzaken tot versnelde besluitvorming.

In geval van een dreigende crisissituatie kan het bestuur afwijken van gangbare besluitvormingsprocessen. Met name kan de beleggingscommissie in een dergelijke situatie versneld handelen en vragen om een ad hoc bestuursbesluit op basis van de advisering van de commissie. Het bestuur is in staat om, wanneer dit aan de orde is, snel tot een besluit te komen.

8. Op welke wijze wordt het crisisplan periodiek getoetst?

De beleggingscommissie van het fonds zal het crisisplan evalueren en actualiseren als de situatie hiertoe aanleiding geeft. Na aanpassing wordt het crisisplan ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. Een crisisplan is geen statisch geheel, maar maakt onderdeel uit van het continue risicomanagement van het fonds. Het crisisplan van het fonds is dan ook onlosmakelijk verbonden met het risicomanagement van het fonds en de hiermee verband houdende bepalingen in de ABTN. De ABTN wordt periodiek door het fonds geëvalueerd en zo nodig aangepast. Ook worden premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid periodiek getoetst aan de hand van ALM-studies. De periodieke toetsing van het crisisplan zal bij deze toetsing worden meegenomen.

Tenslotte zal de effectiviteit van het crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan ten uitvoer is gebracht. Als gevolg van de ervaring die in een dergelijke situatie wordt opgedaan, kan het crisisplan verder worden geactualiseerd.

Inwerkingtreding

Het voorliggende crisisplan van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd treedt in werking met ingang van 1 januari 2017 en is voor het laatst gewijzigd/vastgesteld in de bestuursvergadering van 27 september 2016.

Amsterdam, 27-9-2016

BIJLAGE 4 ERVARINGSTERFTEFACTOREN

Ervaringssterfte hoofdverzekerde

<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>	<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
<= 15	0,112	0,332	58	0,520	0,665
16	0,112	0,332	59	0,524	0,687
17	0,112	0,332	60	0,530	0,711
18	0,112	0,333	61	0,540	0,738
19	0,112	0,333	62	0,553	0,767
20	0,112	0,334	63	0,568	0,798
21	0,113	0,334	64	0,585	0,830
22	0,114	0,335	65	0,603	0,862
23	0,116	0,336	66	0,622	0,892
24	0,119	0,339	67	0,642	0,917
25	0,124	0,344	68	0,661	0,938
26	0,133	0,352	69	0,680	0,952
27	0,144	0,363	70	0,698	0,961
28	0,160	0,376	71	0,716	0,965
29	0,178	0,392	72	0,733	0,966
30	0,199	0,409	73	0,749	0,963
31	0,224	0,426	74	0,766	0,959
32	0,249	0,442	75	0,782	0,954
33	0,275	0,457	76	0,798	0,950
34	0,300	0,470	77	0,813	0,946
35	0,324	0,480	78	0,827	0,942
36	0,345	0,488	79	0,840	0,940
37	0,364	0,493	80	0,851	0,938
38	0,382	0,497	81	0,862	0,936
39	0,398	0,500	82	0,872	0,935
40	0,413	0,502	83	0,881	0,935
41	0,427	0,504	84	0,889	0,934
42	0,441	0,506	85	0,895	0,934
43	0,453	0,507	86	0,901	0,934
44	0,464	0,509	87	0,906	0,935
45	0,474	0,511	88	0,912	0,937
46	0,481	0,513	89	0,917	0,939
47	0,487	0,515	90	0,923	0,943
48	0,491	0,519	91	0,931	0,949
49	0,495	0,525	92	0,939	0,954
50	0,498	0,532	93	0,946	0,960
51	0,502	0,542	94	0,954	0,966
52	0,505	0,554	95	0,962	0,971
53	0,509	0,569	96	0,969	0,977
54	0,512	0,585	97	0,977	0,983
55	0,514	0,603	98	0,985	0,989
56	0,516	0,623	99	0,992	0,994
57	0,518	0,643	>=100	1,000	1,000

Ervaringssterfte Medeverzekerde

<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>	<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
<= 15	0,709	0,691	58	0,833	0,819
16	0,709	0,693	59	0,841	0,825
17	0,709	0,698	60	0,849	0,830
18	0,709	0,705	61	0,855	0,835
19	0,709	0,712	62	0,862	0,839
20	0,710	0,721	63	0,867	0,842
21	0,711	0,725	64	0,872	0,842
22	0,713	0,726	65	0,877	0,842
23	0,713	0,724	66	0,882	0,839
24	0,711	0,720	67	0,885	0,836
25	0,704	0,714	68	0,888	0,833
26	0,693	0,710	69	0,891	0,829
27	0,680	0,707	70	0,893	0,826
28	0,667	0,706	71	0,894	0,822
29	0,657	0,707	72	0,895	0,819
30	0,652	0,711	73	0,896	0,816
31	0,655	0,718	74	0,897	0,814
32	0,663	0,726	75	0,897	0,812
33	0,677	0,735	76	0,898	0,811
34	0,692	0,744	77	0,897	0,811
35	0,707	0,752	78	0,897	0,811
36	0,719	0,760	79	0,897	0,811
37	0,728	0,766	80	0,898	0,812
38	0,733	0,771	81	0,898	0,813
39	0,736	0,776	82	0,900	0,815
40	0,738	0,780	83	0,901	0,817
41	0,741	0,783	84	0,904	0,820
42	0,744	0,785	85	0,906	0,823
43	0,749	0,787	86	0,909	0,828
44	0,754	0,787	87	0,913	0,835
45	0,760	0,786	88	0,918	0,844
46	0,766	0,786	89	0,923	0,854
47	0,771	0,785	90	0,929	0,865
48	0,775	0,786	91	0,936	0,879
49	0,778	0,787	92	0,943	0,892
50	0,782	0,790	93	0,950	0,906
51	0,786	0,794	94	0,958	0,919
52	0,790	0,798	95	0,965	0,933
53	0,795	0,801	96	0,972	0,946
54	0,801	0,805	97	0,979	0,960
55	0,808	0,808	98	0,986	0,973
56	0,816	0,811	99	0,993	0,987
57	0,825	0,815	>=100	1,000	1,000

BIJLAGE 5 PARTNERFREQUENTIE

De partnerfrequentie op de pensioenleeftijd bedraagt 1.

<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>	<i>Leeftijd</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
18	0,01	0,05	44	0,87	0,85
19	0,08	0,13	45	0,87	0,85
20	0,15	0,21	46	0,88	0,85
21	0,22	0,29	47	0,88	0,85
22	0,29	0,37	48	0,89	0,85
23	0,36	0,45	49	0,90	0,84
24	0,43	0,53	50	0,90	0,84
25	0,50	0,61	51	0,90	0,84
26	0,59	0,67	52	0,90	0,83
27	0,69	0,72	53	0,90	0,82
28	0,78	0,76	54	0,90	0,80
29	0,80	0,82	55	0,90	0,80
30	0,80	0,82	56	0,90	0,80
31	0,81	0,83	57	0,90	0,80
32	0,82	0,83	58	0,90	0,80
33	0,83	0,83	59	0,90	0,80
34	0,85	0,83	60	0,91	0,80
35	0,86	0,83	61	0,91	0,80
36	0,86	0,83	62	0,91	0,79
37	0,86	0,84	63	0,91	0,78
38	0,87	0,84	64	0,91	0,77
39	0,87	0,85	65	0,91	0,76
40	0,87	0,85	66	0,91	0,76
41	0,87	0,85	67	0,91	0,76
42	0,87	0,85			
43	0,87	0,85			

BIJLAGE 6: FLEXIBILISERINGSFACTOREN

Voor de keuzemogelijkheden bij pensioeningang en uitdiensttreding op of na 1 januari 2018 gelden de flexibiliseringsfactoren als omschreven in deze bijlage.

Grondslagen factoren:

Sterftetafel : AG2016 (fondsgrondslag)
 Startjaar: 2018
 Ervaringssterfte: Eigen ES TW (fondsgrondslag)
 Rekenrente Curve 31-03-2017 (DNB curve incl UFR)

Soort	Aanvulling grondslag	Man/Vrouw verh	Ruilkans	Extra antiselectie afslag
Uitruil NP in OP	x-y 3 jaar y-x -3 jaar	85/15	Man: 20% Vrouw: 90%	10%
Uitruil OP in NP	x-y 3 jaar y-x -3 jaar	85/15	Man: 80% Vrouw: 10%	10%
Vervroegen pensioen LL		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%
Uitstel pensioen LL		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%
Omzetting OP tijd in OP LL		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%
Hoog/laag		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%
Laag/hoog		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%
OP → OP tijd tot 65		85/15	Man: 50% Vrouw: 50%	0%

Vervroeging levenslang ouderdomspensioen

	Penslft 67	Penslft 65	Penslft 62	Penslft 61
<i>LFT</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
57	0,610	0,680	0,793	0,832
58	0,638	0,711	0,830	0,870
59	0,667	0,744	0,867	0,910
60	0,699	0,779	0,909	0,954
61	0,733	0,817	0,953	1,000
62	0,769	0,857	1,000	
63	0,809	0,902		
64	0,851	0,949		
65	0,897	1,000		
66	0,946			
67	1,000			

Uitstel levenslang ouderdomspensioen

	Penslft 67	Penslft 65	Penslft 62	Penslft 61
<i>LFT</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
61				1,000
62			1,000	1,049
63			1,052	1,104
64			1,107	1,161
65		1,000	1,166	1,224
66		1,055	1,230	1,291
67	1,000	1,115	1,300	1,364
68	1,059	1,181	1,377	1,445
69	1,125	1,254	1,463	1,535
70	1,199	1,337	1,559	1,636
71	1,283	1,430	1,668	1,750
72	1,377	1,535	1,791	1,879

Omzettingsfactoren tijdelijk ouderdomspensioen in levenslang ouderdomspensioen

De omzettingsfactor tijdelijk ouderdomspensioen met eindleeftijd 65 jaar in een levenslang ouderdomspensioen vanaf 67 jaar bedraagt bij pensioenleeftijd 61 jaar 0,245 en bij pensioenleeftijd 62 jaar 0,181.

Omzettingsfactoren partnerpensioen in levenslang ouderdomspensioen op de pensioendatum

<i>LFT</i>	<i>2018</i>
57	0,137
58	0,143
59	0,149
60	0,156
61	0,163
62	0,170
63	0,177
64	0,185
65	0,193
66	0,202
67	0,210
68	0,220
69	0,229
70	0,239
71	0,249
72	0,259

Omzettingsfactoren ouderdomspensioen in partnerpensioen op de pensioendatum

<i>LFT</i>	<i>2018</i>
57	4,23
58	4,05

59	3,86
60	3,69
61	3,52
62	3,36
63	3,20
64	3,06
65	2,91
66	2,78
67	2,65
68	2,53
69	2,41
70	2,30
71	2,19
72	2,09

Omzettingsfactoren uitgesteld ouderdomspensioen in partnerpensioen op de richtpensioendatum

Bij deze vorm wordt bij uitstel na 67 jaar reeds op 67 jarige leeftijd uitgeruild vanuit het na uitstel verkregen ouderdomspensioen.

LFT	2018
67	2,65
68	2,50
69	2,35
70	2,20
71	2,06
72	1,92

Omzettingsfactoren ouderdomspensioen in partnerpensioen op de einddatum deelneming

	Pensioenleeftijd 67 jaar	Pensioenleeftijd 65 jaar
LFT	2018	2018
18	3,48	3,88
19	3,45	3,85
20	3,41	3,82
21	3,38	3,78
22	3,35	3,75
23	3,32	3,72
24	3,29	3,68
25	3,26	3,65
26	3,23	3,62
27	3,20	3,58
28	3,17	3,55
29	3,14	3,52
30	3,11	3,49
31	3,09	3,46
32	3,06	3,43
33	3,03	3,40
34	3,01	3,37

35	2,98	3,34
36	2,95	3,31
37	2,93	3,28
38	2,90	3,26
39	2,88	3,23
40	2,86	3,20
41	2,83	3,18
42	2,81	3,15
43	2,79	3,13
44	2,77	3,10
45	2,75	3,08
46	2,73	3,05
47	2,71	3,03
48	2,69	3,01
49	2,67	2,99
50	2,65	2,97
51	2,64	2,95
52	2,62	2,94
53	2,61	2,92
54	2,60	2,91
55	2,59	2,90
56	2,58	2,89
57	2,57	2,89
58	2,57	2,88
59	2,57	2,88
60	2,57	2,88
61	2,57	2,88
62	2,58	2,89
63	2,59	2,89
64	2,60	2,90
65	2,61	2,91
66	2,63	
67	2,65	

Omzettingsfactoren hoog laag

	5 jaar 100:75	5 jaar 100:85	10 jaar 100:75	10 jaar 100:85
<i>LFT</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
57	1,250	1,136	1,180	1,101
58	1,248	1,135	1,177	1,099
59	1,246	1,134	1,173	1,097
60	1,243	1,133	1,169	1,095
61	1,241	1,132	1,165	1,093
62	1,238	1,130	1,161	1,091
63	1,235	1,129	1,157	1,088
64	1,232	1,128	1,152	1,086
65	1,229	1,126	1,147	1,083
66	1,226	1,124	1,142	1,081
67	1,222	1,122	1,137	1,078
68	1,218	1,120	1,131	1,075
69	1,214	1,118	1,125	1,071
70	1,209	1,116	1,119	1,068
71	1,205	1,113	1,112	1,065
72	1,199	1,111	1,106	1,061

Omzettingsfactoren laag hoog

	5 jaar 75:100	5 jaar 85:100	10 jaar 75:100	10 jaar 85:100
<i>LFT</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
57	0,790	0,876	0,831	0,903
58	0,791	0,877	0,833	0,904
59	0,792	0,878	0,836	0,905
60	0,793	0,879	0,839	0,907
61	0,794	0,880	0,841	0,909
62	0,796	0,881	0,844	0,911
63	0,797	0,881	0,847	0,913
64	0,800	0,882	0,851	0,915
65	0,801	0,884	0,854	0,917
66	0,803	0,885	0,858	0,920
67	0,805	0,887	0,862	0,921
68	0,807	0,888	0,866	0,925
69	0,810	0,889	0,871	0,927
70	0,812	0,891	0,876	0,930
71	0,815	0,893	0,881	0,933
72	0,818	0,895	0,887	0,937

Omzettingsfactoren levenslang ouderdompensioenen in ouderdompensioenen tot AOW leeftijd

De einddatum van de uitkering is de eerste van de maand op of volgend op de AOW leeftijd van de deelnemer.

AOW leeftijd 66 jaar (2018)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
63	6,755	6,921	7,098	7,285	7,483	7,694	7,918	8,157	8,412	8,686	8,979	9,295
64	9,637	10,006	10,409	10,849	11,330	11,860	12,445	13,094	13,821	14,637	15,562	16,619
65	17,838	19,259	20,945	22,968	25,440	28,530	32,504	37,802	45,218	56,344	74,886	111,971

AOW leeftijd 66 jaar en vier maanden (2019)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
62	4,892	4,971	5,054	5,139	5,228	5,321	5,419	5,520	5,626	5,737	5,853	5,974
63	6,102	6,235	6,375	6,523	6,678	6,842	7,017	7,201	7,397	7,605	7,826	8,062
64	8,314	8,584	8,874	9,186	9,522	9,887	10,285	10,719	11,194	11,717	12,294	12,936
65	13,653	14,459	15,372	16,415	17,618	19,020	20,684	22,681	25,121	28,172	32,094	37,324
66	44,645	55,626	73,929	110,534								

AOW leeftijd 66 jaar en acht maanden (2020)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
61	3,901	3,947	3,995	4,043	4,094	4,145	4,199	4,254	4,311	4,369	4,431	4,494
62	4,560	4,627	4,697	4,770	4,846	4,924	5,005	5,090	5,178	5,269	5,365	5,466
63	5,571	5,680	5,794	5,914	6,040	6,171	6,310	6,455	6,609	6,771	6,943	7,125
64	7,319	7,524	7,742	7,975	8,223	8,490	8,776	9,084	9,416	9,776	10,169	10,597
65	11,066	11,582	12,152	12,785	13,493	14,288	15,189	16,219	17,406	18,790	20,433	22,404
66	24,814	27,826	31,698	36,862	44,090	54,933	73,004	109,146				

AOW leeftijd 67 jaar (2021)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
60	3,282	3,311	3,342	3,373	3,405	3,438	3,471	3,506	3,541	3,577	3,615	3,653
61	3,692	3,732	3,774	3,816	3,861	3,906	3,953	4,001	4,050	4,102	4,154	4,209
62	4,265	4,322	4,383	4,445	4,510	4,577	4,646	4,718	4,792	4,869	4,950	5,033
63	5,120	5,210	5,305	5,404	5,507	5,615	5,728	5,846	5,970	6,100	6,237	6,380
64	6,532	6,692	6,861	7,041	7,232	7,434	7,650	7,879	8,125	8,388	8,670	8,974
65	9,301	9,656	10,044	10,467	10,930	11,439	12,001	12,626	13,324	14,109	14,998	16,014
66	17,185	18,551	20,172	22,117	24,495	27,466	31,287	36,382	43,515	54,214		

AOW leeftijd 67 jaar en 3 maanden (>=2022)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
57	2,489	2,502	2,516	2,529	2,543	2,558	2,573	2,588	2,603	2,619	2,635	2,651
58	2,667	2,683	2,700	2,717	2,735	2,753	2,771	2,790	2,809	2,829	2,849	2,869
59	2,889	2,910	2,932	2,953	2,975	2,998	3,022	3,046	3,070	3,095	3,121	3,147
60	3,174	3,201	3,229	3,257	3,286	3,317	3,348	3,379	3,412	3,445	3,479	3,514
61	3,550	3,587	3,624	3,663	3,703	3,744	3,786	3,830	3,875	3,921	3,969	4,018
62	4,069	4,121	4,174	4,230	4,287	4,347	4,409	4,472	4,539	4,607	4,678	4,752
63	4,829	4,908	4,990	5,076	5,166	5,259	5,357	5,460	5,566	5,678	5,795	5,918
64	6,047	6,182	6,324	6,474	6,632	6,800	6,978	7,167	7,367	7,580	7,808	8,051
65	8,311	8,590	8,891	9,215	9,567	9,950	10,369	10,827	11,331	11,888	12,506	13,197
66	13,974	14,854	15,860	17,019	18,371	19,976	21,901	24,255	27,197	30,979		